

11-17 mai 1994

Ilie Ilășcu

“Ei mă
vor
omorî
înainte
de
execuție”

pag. 7

ANUL V •

Nr. 19

(222)

• 16 pagini

• 200 lei

“Marxismul
nu e lipsit
de viitor,
dar viitorul
va fi alfel
decît
trecutul”

Interviul
săptămîinii
**Matei
Călinescu**

pag.
11

PROPACT la GDS pag 15

pag. 13 I.P.

Culianu
despre
EROS
ȘI
MAGIE

comentat de
H.-R.

Patapievicipag.
8-10C a z u l
Antonescu

Preluând cifrele specialiștilor de la Institutul de cercetare științifică în domeniul muncii și protecției sociale, ziarul Adevărul (27 aprilie 1994) informa asupra valorii minimului de trai decent pentru luna februarie: 195.700 lei/persoană adultă activă în mediul urban și 151.000 lei/persoană adultă activă în mediul rural. Cîți dintre agenții economici au putut asigura la sfîrșitul iernii angajașilor lor aceste sume “în mînă”, după ce au plătit statului toate taxele, desigur împovărate, de vreme ce ele, impozitele pe salarii, se prefigurează a fi vaca de muls a Guvernului și pentru bugetul lui '94? Pentru aceeași lună februarie și potrivit acelorași surse, nivelul de trai de supraviețuire se ridică la 140.500 lei/persoană adultă activă în mediul urban și 108.500 lei/persoană adultă activă în mediul rural: cifre pe care mulți dintre salariați, rememorîndu-și veniturile la data respectivă, le vor privi cu justificată amărăciune. Să adăugăm la ele creșterea de 8,3% pe care o oferă datele Comisiei Naționale de Statistică (prezentate în conferința de presă din 27 aprilie și reproduse de Evenimentul zilei), procent cu care se măriseră între timp prețurile serviciilor de

GABRIELA ADAMEȘTEANU
**România doar cu
Vocea României**

consum și tarifele serviciilor prestate populației. Să calculăm mai departe rata inflației (variînd între 75% cît prognozează Guvernul și 150-200% cît prognozează Opoziția pentru acest an) și să le comparăm și cu salariul mediu de 156.900 lei despre care vorbește bugetul. Oricîte cifre mai invocăm, concluzia este aceeași cu cea a Adevărului (numărul citat): 75% din populație sub pragul sărăciei. Cei care acum doar cîteva săptămîni ieșeau de pe pogoanele de marmură ale săliilor și de sub tonele de cristal ale uriașelor candelabre ale palatului unde (cu un fast intermediar între o opulentă conferință de lunea a treia și un Congres al Partidului) se desfășura Forumul Crans Montana simteau concret gustul sărăciei privind fețele și hainele trecătorilor într-un București cu străzile desfundate și casele nezugrăvite de cine-știe-cînd. Oamenii care așteptau în stații tramvaiul sau chiar se cîntreau cu o bere ieftină sau o Cola pe o mîsuță de regulă sordidă le completau imaginea contrastantă a două lumi între care distanța crește necontenit: lumea celor ce își perpetuează posturile privilegiate și veniturile (majoritatea născute ori crescute ilicite) și lumea celorlalți, ce trăiesc deja condiția marginalizării sociale - determinată tot de veniturile.

(Nu e, sigur, cazul să exagerăm cu simetriile maniheiste, gen bogăți - corupți/săraci - cinstiți. Cronică română (27 aprilie '94) reproduce din estimările unor specialiști procentul de 30% din populația țării care (de o manieră sau alta) încalcă la această oră dispozițiile legale în vigoare, împinsă de dificultățile perioadei: infracționalitatea ascunsă a patronilor societăților comerciale o întîlnește pe cea a salariaților unităților de stat etc.)

La un asemenea nivel de trai însă, și la o astfel de scădere a puterii de cumpă-

rare, nimic mai firesc decît prăbușirea tirajelor presei scrise în ultimul an, în ultimele luni. Palimentul rapid al Ultimului cuvînt (în ciuda campaniei sale publicitare agresive), evazi-dispariția rolului săptămînalelor, proliferarea unor publicații de proastă calitate subvenționate de grupuri mai mult sau mai puțin oculte, tirajele mici ale cotidienelelor cu un statut cît de cît profesionist etc. sînt semne diferite ale aceluiași fenomen. E de-ajuns să privești un tabel cu creșterile costurilor de producție și difuzare dublate, triplate în ultimele 3-6 luni (costuri care au crescut înăd constant din anul '90) ca să înțelegi că, dacă nu se vor întreprinde cîteva minime măsuri, vom asista la pre-coma presei postdecembriste. Nu-i vorba de a cere Guvernului, criticat și criticabil, pomeni sau cadouri, ci de a-i solicita pentru presă (garantul democrației într-un stat de drept, aparent foarte dorit, oricum des pomenit) facilități acordate firesc ei peste tot în lume. Bineînțeles, presa nu este în afara criticii și nu e omogenă sub raport profesional, deontologic; dar ea a jucat un rol pozitiv imposibil de negat în acești patru ani. Indemnata de raportorii Consiliului European să se

comporte ca și cînd ar fi în realitate a patra putere, ea se referă la un statut profesional ideal, plătit cu stress și singe (pentru 1993, Reporters sans frontières a prezentat un bilanț

negru, de 63 de jurnaliști uciși și 144 în închisoare, unul în România). Dar pentru ca jurnaliștii să-și exercite meseria lor, deseori eroică și, oricum, necesară ca nerul într-o democrație, trebuie ca ziarul să continue să apară. În aceste condiții, a cere reducerea cheltuielilor de transport pentru presă cu pînă la 60-70% nu înseamnă decît a cere alinierea la standardele internaționale. A reduce taxele de import pentru hîrtie, cerneală tipografică, materiale de imprimat etc. înseamnă a îngrădi monopolul - în absența unei legislații antitrust. Cum altfel decît ca o rea-voință sau ca o incalificabilă indiferență față de specificul unei meserii să califici omiterea ziaristilor din categoria celor indrituiți să primescă pașapoarte de serviciu, într-o Europă restrictivă față de circulația liberă a Estului? Ș.a.m.d.

Nu am exprimat aceste opinii din solidaritate corporatistă, nici pentru că situația lui "22" ar fi mai periclitată decît a altor publicații. Nu ignor faptul că sub presiunea audiovizualului și a schimbării de mentalitate (se știe că noua generație nu prea mai citește nici cărți, nici ziare) presa scrisă înfruntă dificultăți peste tot în lume. Am fost însă mirată să constat că reprezentanții Guvernului nu păreau să fi fost convinși că, pentru vigilența democratică și, în ultimă instanță, pentru șansele de viitor ale acestei țări, supraviețuirea unei presei de calitate, de diferite opinii, este esențială. Ce ar putea fi mai trist decît să-ți imaginezi o viitoare Românie pe a cărei carte de vizită să rămîna doar Vocea României, insipidul ziar guvernamental, cu ridicoli comentatori politici, instalat cu larghețe în așa-numita Casă a Presei Libere?

CITITORII NE RĂSPUND LA CHESTIONAR

"Chestionar '94"

1. Citeșc totul cu atîtă plăcere încît consider că o enumerare graduală a preferințelor nu mi-ar fi posibilă. Urmărind răspunsurile publicate în acest an, realizez că pot fi de acord cu (aproape) toate punctele de vedere. II. Autorii preferați: Răspunsul este similar celui precedent. De la Gabriela Adameșteanu și Andrei Cornea pînă la Tia Șerbănescu (ordinea este, se observă, alfabetică și nu preferențială), toți membrii grupului vostru sînt de primă mărime. Cu foarte mult respect și asigurîndu-i nu numai de stima, ci și de simpatia mea, aș avea de făcut aici, totuși... recomandări unor autori consacrați:

Ilie Șerbănescu, pe care îl admir nu numai pentru competență, ci și pentru ținuta exemplară, este invitat (de mine!) să continue neabătut ceea ce înțepinde, însă, poate, uneori, cu cîte o pauză: prin efortul de a susține rubrica săptămînală, riscă să se repete. O soluție ar fi alternarea, la rubrica "Economie", cu Daniel Dăianu, Mugur Ișarescu sau Mircea Coșea etc. H.-R. Patapievici constituie o adevărată revelație: diversitatea, aș zice vastitatea informației (raportată la vîrsta autorului), puterea, adîncimea analizei, siguranța, detașarea elegantă în procesul gândirii sînt impresionante. Oul, mai..., în cadrul bine definit dintr-un începuturi al revistei voastre (noastre!), recurgerea prea insistențială la neologismele rare, la termenii de strictă specialitate și, implicit, de limitată arie de difuzare devine contraproductivă. Or, nobilul țel pe care îl urmăriți impune un efort constant îndreptat tocmai spre transparență.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii" (în ordine alfabetică): Ana Blandiana, Vintilă Brătianu, Ion Caramitru, Corneliu Coposu, Emil Constantinescu, Virgil Constantinescu, Doina Cornea, Mircea Coșea, Sergiu Culescu, Daniel Dăianu, Ștefan Augustin Dolmaș, Constantin Ticu Dumitrescu, Alexandru Elian, Dinu C. Glușescu, Dan Grigore, Petre Guran, Lucia Hossu-Longin, Mugur Ișarescu, Gabriel Lăceanu, Monica Lovinescu, Nicolae Manolescu, Beana Mălăncioiu, Maia Morgenstern, Șerban Orescu, Octavian Paler, Șerban Papacostea, Raluca Petruțian, Andrei Pippidi, Andrei Pleșu, Bănu Rădulescu, Șerban Rădulescu-Zoner, Petre Roman, Adrian Severin, Emil Tocaci, Theodor Stoiloian, Andrei Șerban, Laurențiu Ulici, Ion Viana. Un interes cu totul deosebit l-ar avea prezența în paginile voastre a unor înalți prelați ai Bisericii ortodoxe romano-catolice și greco-catolice, vorbind despre situația acesteia din urmă, la peste patru ani de la Revoluție și un an înainte de vizita Papei în România. În același context ar trebui ascultate personalități ale Bisericii ortodoxe, precum ÎPS Mitropolitul Nicolae Corneanu al Timișoarei - singurul ierarh ortodox care a înțeles momentul istoric, retrocedînd Bisericii unite Catedrala din Lugoj, încă în ianuarie 1990 -, părintele Galeriu etc.

Nu ar reprezenta nici un interes pentru mine - și ca mine - sinte de mi - un (nou) interviu cu Ion Iliescu sau Virgil Măgureanu sau Adrian Năstase - trei inteligențe malefice nouă -, care au, fiecare, un talent special în a nu spune ceea ce gîndesc sau ceea ce știu.

IV. Sinteze de acord, cred, că drumul spre societatea civilă, spre statul de drept, spre o Romînie pașnică și înfloritoare... Mă bucur mult ori de cîte ori înțeleg, la pagina 2, o semnătură de student și, iată, chiar de elev.

Possibilități de atragere, fără alterarea specificului revistei și fără coborîrea nivelului de exigență, sînt multiple. Doar cîteva exemple, dintr-o vastă tematică, grupate în două mari categorii de obiective urmărite:

A - lărgirea orizontului de cultură generală, în paralel cu B - recuștigarea (da, la unii tineri mai trebuie ciștigată) și promovarea, ca dat al existenței, a conștiinței de om, de creștin, de cetățean în general și de român în particular: A - a. parapsihologie, telepatie, hipnoza, metempsihoză, chiar, bioenergie etc., tratate cu seriozitate, de autori competenți și nu în stilul comercial, grotesc, penibil, în care sînt abordate, ca subiecte de senzație, nu numai în ficțiunile de duzină, ci și, din păcate, în presa de mare tiraj; b. elemente de politologie, politică economică, politică socială etc.; c. elemente de economie politică, finanțe etc.; d. cibernetica, informatică, genetică etc.; e. astronomie, cosmonautică, fizică nucleară etc.

B - a. constituirea poporului român în spațiul danubiano-carpatic; b. identificarea, recuperarea, conservarea patrimoniului istoric național, de la monumente și situri în opere de artă și monede antice (realizări și proiecte în domeniul dar și exemple negative: am rămas îngrozit citind, zilele trecute, despre transformarea unei cetăți antice - dacice? - în carieră de materiale de construcție - astăzi, în pragul mileniului III, în Europa!); c. momente din istoria românilor și istoria universală, inclusiv contemporană, în măsura în care învățăminte pot fi trase din greșelile înaintașilor, dar și din marile lor impli-

Perjo

niri; d. prezentarea obiectivă a situației actuale a Bisericii greco-catolice - această Biserică catolică absolut românească, de rit bizantin absolut identic cu ritul Bisericii ortodoxe române; e. amintiri-memorii (scurte fragmente edificatoare sau măcar momente de înalt interes) ale marilor noastre personalități politice devenite istorice - Regele Carol I, Carmen Sylva, Regina Maria, Regele Mihai, I.C. Brătianu, Iuliu Maniu, C. Argetoianu, Nicolae Iorga (dominînd), Grigore Gafencu etc., etc. - personalități ce au ilustrat epoca modernă a Romîniei, inclusiv perioada interbelică;

V. Ilustrația grafică este, evident, de calitate și constituie o caracteristică definitorie a revistei voastre. Uneori frizează ermetismul, de multe ori, însă, stimulează efortul imaginativ. Stilul original e implicit, unic: de-a lungul săptămînilor și lunilor păcătuiește prin repetare. De vreme ce țineți la părerea mea, oscilez între menținerea lui Perjo ca definind grafic, cu talent incontestabil, iubita noastră "22" sau și o soluție alternativă: cînd Perjo, cînd, de ex., Val Munteanu. Mențineți (îmbogățiți) ilustrația foto!

VI. Litera este perfectă, chiar pentru un prezbiter de 71 primăveri! Nu mai mică, însă, rogu-vă!

Cu mult drag și cele mai bune urări,

Dr. ing. Radu Negruțiu,

București, 18 martie 1994

N.B. O mențiune specială pentru pagina Raluca Stroe-Brumariu: "Săptămîna politică" este atît de bine făcută încît ar merita ca, la sfîrșitul fiecărui an, să o grupați într-un volum de 52 pagini, plus o notă de sinteză: s-ar vinde ca pînăea caldă!

Stimată redacție,

Considerația deosebită ce o am față de dvs. ca persoane, cit și aprecierile mai mult decît pozitive față de munca depusă și rezultatele acesteia, concretizate în paginile revistei, mă îndeamnă să intru în dialog și anul acesta, prin intermediul sondajului de opinie pe care îl faceți.

Am constatat cu plăcere că acolo unde pertința sugestiilor cititorilor venia în acord cu concepțiile redacției, aș ținut cont de ea pe parcursul anului acur.

Cunoșc puțin din specificul muncii redacționale și deci sugestiile mele s-ar putea să aibă argumente din partea dvs. ca să le anuleze. Risc deci cîteva propuneri:

1. Nu părăsiți cu ușurință direcția strategică pe care v-ați propus-o la înființarea revistei, cît timp rezultatele muncii dvs. sînt pozitive. Mă refer la dialogul social, la formarea și lărgirea bazei unei societăți civile, la deciptrarea sensului acțiunilor politice, la informarea cititorilor cu adevărat pe care alții le ascund. Ridic această problemă deoarece am observat că vin propuneri din rîndul cititorilor, a căror aplicare ar duce la diluarea conținutului. Această revistă este de opinie politică și nu un "magazin" cu rubrici pentru toate gusturile. Pentru informații sau debateri de cultură sau sport există suficiente publicații de calitate. Aceste laturi sînt însă bine venite în revistă atunci cînd trebuie subliniate implicațiile politice, economice sau sociale ale acestora, cum de altfel ați și făcut pînă acum.

2. Optimizați pe cît posibil suprafața tipărită și așa limitată din cauze pe care le știu și le înțelegem cu toții. Am în vedere raportul dintre importanța problemei și suprafața ocupată de articol, limitarea controverselor personale (funcție de gravitatea problemei) prin intermediul revistei, dimensiunile titlurilor, suprafața ocupată de grafică, apăsarea în pagină etc. Respectînd atractivitatea grafică și eventualele spații cu caracter comercial, să se realizeze însă o densitate mai mare a spațiului scris.

3. Spațiul acordat cititorilor este bine venit, dar suficient de mare. Restul revistei trebuie să rămîna însă al profesioniștilor. Experiența ziarului Alianței Civice, scris de cititori, nu a constituit o reușită.

4. Nu dați o structură fixă revistei, cu rubrici permanente ce trebuie neapărat onorate, chiar dacă nu dispuneți de un material interesant. Sînt suficiente cîteva rubrici care prin natura lor cer o apariție regulată. În rest se pot alterna rubrici de la număr la număr, în funcție de evenimentele deosebite ce trebuie neapărat semnalate sau comentate. Mă refer la cronici și informații culturale - și nu numai.

5. Anunțați din timp (cu unul sau două numere în avans), ca cititorii fideli să fie informați, se mai pot scoate numere speciale cu caracter tematic. Într-un tiraj mai mic ar acoperi o necesitate tematică și nu cred că ar aduce pierderi financiare.

În final mă voi referi la întrebările chestionarului.

I. Mă interesează absolut întreaga revistă. Deoarece nu mă pot reține să citeșc chiar din clipa achiziției, ordinea lecturii este în funcție de gradul de solicitare ce mi-l cere. Deci la început săptămîna politică, pagina culturală, "Curierele". Celelalte rubrici le citeșc în condiții care să-mi asigure concentrarea la lectură și pînă la îndemînă.

II. Autorii preferați: Ilie Șerbănescu, Andrei Cornea, H.-R. Patapievici, Gabriela Adameșteanu, Gabriel Andreescu, Horațiu Pepine, Rodica Palade, Raluca Stroe-Brumariu, Andreea Pora și încă mulți alții.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii": a) Mircea Coșea, Uin Spîncanu, Mircea Ciomara, Mugur Ișarescu, Dan Pascariu; b) Nicolae Manolescu, Petre Roman, Dinu Patriciu; c) Markó Béla, Moses Rosen, Gheorghe Răducanu; d) Alina Mungiu, Octavian Paler, Iosif Sava.

IV. Teme noi: starea cercetării; sociologia tranziției; probleme sindicale; problemele patrimoniului național; învățămînt.

V. Ilustrația grafică: pagina I foarte bună, restul ar merita un alt experiment.

VI. Litera este convenabilă.

Cu speranța că revista va depăși dificultățile vremurilor de acum, vă urez succes în activitatea dură, dar frumousă pe care o depuneți.

Cu stimă,

Dr. Maximilian Spinzi, București, 18.02.1994

I. În revista "22" mă interesează mai ales: 1. editorialul, 2. comentariile politice, 3. Opinii, 4. Lumea, 5. Interviul săptămîni, 6. Cultura, 7. comentariile despre TVR, 8. Curier și 9. Dosar "22".

II. Autorii preferați: Tia Șerbănescu, Gabriela Adameșteanu, Andrei Cornea, Al. Paleologu, Ilie Șerbănescu, Radu Călin Cristea.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii": Octavian Paler, Gabriel Andreescu, Corneliu Coposu, Ion Rațiu, Nicolae Manolescu, Ana Blandiana, Sergiu Culescu, Constantin Ticu Dumitrescu, Petre Mihai Băcanu, Adrian Marino, Gabriel Lăceanu, Andrei Pleșu, Sorin Antohi, Emil Constantinescu, Adrian Severin, Dinu Patriciu, Horia Rusu, Doina Cornea.

IV. Teme noi: 1. educație, 2. informații culturale, 3. o succintă rubrică despre sănătate.

Regret că prestigioasa noastră revistă "22" nu aplică încă grafic cu a în interiorul cuvintelor și formele verbale sunt, suntem etc., norme cerute de Academia Română și înșușite de atîtea ziare și reviste cu mare audiență la public: "România liberă", "Tinerama", TVR ș.a. Această reformă ortografică este, în fapt, un gest reparator față de abuziv HCM din 1953 a regulului totalitar comunist de triată și umilitoare amintire, care a masacrat elita intelectualilor noștri, a dextrădăcinat și distrus în mare parte țărînimea noastră și pe cei care s-au opus comunismului, care ne-a adus morali și economic la marginea prăpastiei.

Reforma din 1953 a fost dictată, evident, de rațiuni politice și servilism, pentru a lăuda influența slavă și a arăta ostilitate față de latinitate, pretextînd principul simplist "un sunet, o literă", fără respectarea etnicității și etnogenezei noastre, așa cum se respectă în limbile franceză, engleză ș.a.

Se știe că Academia Română are competența și puterea, dreptul de a stabili legal normele de ortografie, iar legea trebuie respectată. Reforma, gestul acesta reparator: a fost aprobată de Ministerul Culturii și învățămîntului și publicată în Monitorul Oficial. A fost susținută teoretic foarte convîgător, după ample consultări publice între 1991 și 1993, și aprobată de secțiile de filologie și literatură, de științe istorice și de celtalți membri ai Academiei cu mare majoritate de voturi: 94 pentru, 1 contra și 2 abțineri, deci aproape în unanimitate. Sub raport juridic, a fost aprobată și de Curtea Constituțională a Romîniei în 26.04.1992, care recunoaște dreptul Academiei Române de a stabili normele de ortografie ale limbii române. A fost aprobată și de Adunarea Deputaților, de Senat și de Guvernul Romîniei, care a abrogat HCM/1953.

Emil Abuseanu, Alba Iulia, 14.02.1994

ILIE ȘERBĂNESCU

Relațiile economice româno-ruse: ce reluăm ?

Recentul Forum Crans Montana a reușit probabil în ceea ce (cel puțin potrivit declarațiilor oficiale) nu părea să constituie obiectivul principal – adică în plan politic. Faptul s-a datorat în mod copleșitor prezenței cuplului Arafat-Peres. În timp ce n-a prea reușit exact acolo unde își autostabilise miza: să reprezinte placa turnantă a unor contacte pentru promovarea afacerilor. Oamenii de afaceri – cărora le aparține de fapt tot mai mult lumea actuală – nu s-au prea îmbulzit la București, unde în principiu se discuta despre "noile piețe", cu referire îndoșeabil la zona ex-comunistă. Iar din multiple considerente – economice și politice – este și mai puțin de întrevăzut că aceștia se vor repezi la București să-și investească banii. Căci îndărătnicia politică în întreprinderea reformelor economice și, nu în ultimul rând, o birocrație descurajantă, dublată de o corupție de-alungat investitorii serioși (care nu vor înțelege niciodată de ce trebuie să "ungă" în stința și în dreapta când ei sînt de fapt cei care aduc servicii) fac din România lanterna roșie est-europeană în materie de adaptare la exigențele necrutătoare competiției internaționale de la sfîrșitul secolului XX.

Poate nu întimplător, pe un asemenea fundal, singurul eveniment mai notabil în plan economic a părut a fi prezența la București a d-lui Arcadi Volzki, cel care trece drept șeful industriilor rușii. Aceiași industriași ca la noi, adică reprezentanți ai clanului directorilor întreprinderilor de stat, care mai degrabă se opun privatizării și, în general, unei reforme economice reale decît le promovează. Întrucît în Rusia, ca și în România, privatizarea este marginală și oricum absentă în industria mare, directorii preferînd să conducă întreprinderi de stat, în legătură cu care pot să nu aibă griji și față de care nu au nici o responsabilitate, dar de pe urma cărora trag toate avantajele posibile, mai ales dacă produsele realizate tranzitează, în vederea comercializării, societăți private (scriptice sau doar fictive) ce sînt însă chiar proprietatea lor.

Dl. Volzki a venit cu un mesaj clar. Care, în condițiile arătate, este de fapt al politicianilor de la Kremlin. Rusia și România trebuie nu numai să rennoade urgent tradiționalele lor relații economice, dar și să le extindă și să le aprofundeze dincolo de nivelurile anterioare. Să ne bucurăm sau să ne îngrijorăm?

Premise obiective, experiențe amare

Proximitatea geografică și complementaritatea economică sînt argumente solide, inextricabile, ale unor relații comerciale și de cooperare intense româno-ruse. Desigur, diferența netă de dimensiune face ca, pe fondul reciprocității de interese, Rusiei să-i fie totuși ușor să se dispenseze de piețele românești, dar României să-i fie infinit mai greu să se descurce fără resursele de energie și materii prime și fără debușeele rusești teoretic nelimitate. De fapt, este aproape firesc ca Rusia să fie primul partener comercial al României.

Numai că experiența relațiilor economice româno-ruse este departe de încurajarea pe care o oferă aceste date potențiale. Menținînd în eprubetă realizările din tehnologia militară și cea spațială, Rusia – cel puțin pînă acum, în varianta ei de Uniune Sovietică – n-a reușit să fie altceva vrodădată decît o țară în curs de dezvoltare. Și, în orice caz, doar atît a fost în comerțul internațional. În proporție de peste 45 a exportat materii prime și energie, iar la import predominante au fost produsele prelucrate. Cu nivelul său economic scăzut, Rusia, ca mare putere politică și militară, n-a fost capabilă nici măcar să-și exploateze economic coloniile sale politice sau zonele sale de influență. Dimpotrivă, toată expansiunea politică și militară rusească a fost un grav eșec economic, fiind făcută pe cheltuiala și pe

seama opririi economice a populației rusești, indoctrinată de altfel cu "drogul internaționalist" că face sacrificii pentru "frații" care încearcă să se elibereze de "imperialism". Cuba, Etiopia, Angola, Vietnam, Afganistan sînt doar cîteva exemple semnificative. CAER-ul est-european nu a fost mai puțin relevant. După

ce, prin jecmăneală fizică, s-a înfruptat o scurtă perioadă din puținele bogății ale țărilor est-europene, Moscova le-a impus acestora, prin forță militară și constrîngere politică, un sistem de relații economice care erau o oglindă fidelă a ceea ce putea oferi maximum Rusia ca mare putere – dar nu și țară dezvoltată. Autoșezată în centru, își lega de ea țările-satelit, livrîndu-le ce avea – adică materii prime – și luîndu-le în schimb produsele realizate pe baza acestora, indiferent de nivelul lor tehnologic și calitativ. Un sistem aproape închis, fără legătură cu pulsul mondial al afacerilor și cu ritmul înnoirilor tehnologice și financiare. Demodat din toate punctele de vedere, încremenit ca structuri de schimburi și înăbușit de modalitatea de plată bazată pe o monedă-ficțiune, sistemul – comparativ cu neiertătorul, dar flexibilul și mereu modernizatul comerț mondial – s-a dovedit păgubitor tuturor participanților. Inclusiv Rusiei, care dădea materii prime în schimbul unor produse ce, prin absența calității, nu și-ar fi găsit piață niciunde în altă parte în lume.

Pozitiv și negativ în prăbușirea CAER-ului

Avantajate măcar pentru o perioadă au fost – desigur, prin comparație – tocmai țările est-europene satelit. Cu excepția, se poate spune, a României, care s-a găsit totdeauna într-un defazaj remarcabil. Cînd, pe la mijlocul anilor '60, România lui Dej și Ceaușescu, speriată de masiva dependență la import și export de Uniunea Sovietică, demara așa-numita "politică de independență", care în plan economic s-a arătat atît de costisitoare, începînd

tocmai perioada îndelungată în care ceilalți sateliți ai Moscovei trăgeau avantajele de pe urma teîfinătății în care erau desfiutate materiile prime sovietice în CAER. Cînd, dimpotrivă, după două decenii, Ceaușescu – decizînd să-și plătească cu orice preț intern datorile externe către Occident – întorcea România la relații mai strîns de export și import în CAER, deja în organizație, datorită aceiași anchioloze contraproductive, materiile prime rusești se comercializau mai scump decît pe piața mondială, unde prețurile căzuseră în condițiile progreselor tehnologice care reduseră abrupt consumurile specifice. '89 a găsit România mai dependentă economic și comercial de Uniunea Sovietică decît ori cînd și la un nivel deosebit de împovărat.

Astfel încît prăbușirea rapidă a CAER-ului ce a urmat este departe de a fi constituit doar un fenomen strict negativ, cum se tinde a fi interpretat acum de către nostalgici. Desigur, a însemnat dispariția bruscă a unor piețe și deci căderea cores-

pondentă a producției sau creșterea costisitoare a stocurilor dacă aceasta sa încetat. Fără îndoială, dispariția piețelor estice a avut în parte un caracter subiectiv, fiind legată de credința falsă a atîtor foști parteneri din CAER că vor găsi debușee în alte colțuri ale lumii. Dar prăbușirea CAER-ului a avut și o conotație net pozitivă. Ea nu ar fi putut exista în fapt dacă schimburile în sine ar fi avut un suport solid, de determinare economică, și nu un caracter în prea mare măsură politic și deci artificial. A intervenit prin urmare o operațiune de asigurare economică nesperată și salutară. În orice caz necesară, chiar dacă dureroasă. Și, oricum, a fost vorba de o eliberare de sub o anumite presiune politică opritoare. Ar fi absurd să se pretindă că relațiile să nu fie reluate, inclusiv pe o scară largă. Dar pe alte baze (sănătoase, adică economice), în alte structuri (moderne) și în alte modalități (normale) de plată.

"Un ciine de 40.000 pe două pisici de 20.000" – un schimb obligatoriu de evitat

Ce ne propune însă dl. Volzki? Într-un fel, să venim la ce-a fost! Dînsul a apreciat că Rusia și România au avut după '89 "guverne romantice" care au crezut că locul comerțului reciproc va fi luat de cel cu America. Și cum americanii n-au venit și nici gînd să vină, ar fi momentul să ne întoarcem la intensele relații bilaterale, de altfel în strînsă legătură cu toate țările ex-sovietice și foste membre ale CAER. Și pentru a nu exista vreun dubiu că este vorba de a rennoada trecutul, ni se spune că trebuie să găsim modalități de clearing, deoarece nu dispunem de dolari spre a practica plățile necompensatorii, adică direct în bani. Știe însă pînă și un copil că aproape nimic altceva nu a tras în jos mai mult CAER-ul decît mijloacele de plată compensatorii, supuse arbitrarului și voluntarismului, generatoare de ineficiență și necompetitivitate pur și simplu pentru că se bazează pe schimbul fără criteriu obiectiv al "unui ciine de 40.000 pe două pisici de 20.000".

Primirea entuziastă făcută mesajului d-lui Volzki de către cercuri ale Puterii de la București – probabil din considerente politice, dar și în ideea că a apărut în sfîrșit salvarea industriilor falimentare, rămase fără piețe – echivalează cu asocierea nefericită a acestor cercuri la refacerea unui trecut pe care constatăm acum că doar naivii îl credeau apus. Politicește, nu mai trebuie insistat pentru că, într-o asemenea lumină, lucrurile sînt clare. Capătă un sens politic de pînă acum de împotrivre față de orice restructurare a industriei, nu atît de teama mult trîmbițatelor repercusiuni sociale, cît mai ales spre conservarea ei neschimbată în așteptarea redeschiderii tradiționalelor piețe rusești pentru produsele fabricate. Trecînd însă peste consecințele politice deloc greu de surprins, este cu totul îndoielnic că, indiferent ce interese politice ar avea, Rusia va mai accepta pe termen lung în schimbul materiilor sale prime produse industriale de calitate inferioară sau expresii ale unor tehnologii de acum 20-30 de ani.

Unde mergem: înainte sau înapoi?

De altminteri, reluarea pur și simplu în vechile coordonate a schimburilor româno-ruse pe scară largă, cu înlocuirea al celor cu țările industriale dezvoltate, ar însemna ca, pentru un pasager avantaj la un orizont scurt de timp, să se sacrifice orice șansă de ieșire din mediocritatea actuală a dezvoltării. Statisticile comerciale internaționale sînt extrem de pilduitoare în acest sens. Grosul comerțului mondial se derulează între țări industriale dezvoltate. Cu cît țările sînt mai dezvoltate, cu atît au mai multe de schimbat între ele. Dimpotrivă, comerțul dintre țările în curs de dezvoltare nu reprezintă decît cîteva procente din cel mondial. Și nu doar pentru că aceste țări nu au prea multe de schimbat între ele, dar și pentru că fiecare încearcă obstinat să-și orienteze schimburile înspre și dinspre țările dezvoltate tocmai în scopul ca, și prin comerț, să fie împinși a-și depăși stadiul economic în care se găsește. Dacă fac schimburi doar cu țări de aceeași condiție riscă să rămînă împreună în același loc, adică în urmă.

MARȚI 3 MAI

● Respingerea Legii pensionării

Cu 145 de voturi pentru, din cele 171 necesare (fiind vorba de o lege organică), deputații PSDR au respins proiectul Legii privind pensionarea cu reducerea de vîrstă. Impotriva proiectului, inițiativă a PUNR, au votat numai deputații partidului de guvernămînt, motivînd că bugetul asigurărilor sociale a înregistrat la începutul acestui an un deficit de peste 100 miliarde lei.

● PD cere punerea sub urmărire penală a liderilor PUNR

Grupul parlamentar al PD din Camera Deputaților a înaintat Parchetului General o solicitare de punere sub urmărire penală a unor lideri PUNR pentru complicitate în înșelăciune în dauna avutului privat. Gheorghe Funar, Ioan Gavra și Cornel Brahaș sînt acuzați de a fi susținut deschis jocurile Caritas și Gerald.

● Radu Câmpeanu a cîștigat procesul cu PNL-Quintus În procesul dintre PNL-Quintus și PNL-Câmpeanu, Tribunalul Municipiului București a declarat Congresul de la București ca fiind legal, ceea ce înseamnă că actualul președinte al PNL este, legal, Radu Câmpeanu. Prin această decizie, Congresul de la Brașov al PNL, unde a fost ales președinte Mircea Ionescu-Quintus, a fost anulat.

MIERCURI 4 MAI

● PCR a intrat în legalitate

TMB a acceptat cererea de înscriere ca persoană juridică a PCR, considerînd că statutul și programul acestuia nu contravin legilor în vigoare. Noul PCR este condus de Victor Hîncu, economist, și are sediul central la Tirgu-Jiu. Victor Hîncu a declarat că partidul are la ora actuală 4.000 membri și 20 de filiale în Oltenia, Moldova și în București.

● S-a constituit comisia de anchetare a "afacerii locuințelor"

Camerale reunite ale Parlamentului au aprobat o hotărîre de constituire a unei comisii care să ancheteze modul cum au fost repartizate locuințe de către Parlament, Guvern și Președinție în perioada 1990-1994. Președintele comisiei este Ioan Dușu (PRM), Gh. Toduț (PL '93) fiind ales vicepreședinte, iar Ioan Gavra (PUNR) secretar.

JOI 5 MAI

● Bilanțul industriei românești

Dumitru Popescu, ministrul Industriilor, a prezentat bilanțul industriei românești pe primul trimestru al anului. Bilanțul este negativ, chiar dacă exporturile au crescut cu 28% față de aceeași perioadă a anului trecut. Stocul de produse nevândute a crescut față de trimestrul IV 1993, reprezentînd 65% din producția pe trimestrul I. Dumitru Popescu a propus, ca soluție de oprire a declinului economic, asigurarea de credite preferențiale pentru depășirea blocajului financiar, soluție ce contravine Memorandumului încheiat cu FMI.

● FMI la București

"S-au creat premisele redresării economice a României", a declarat Max Watson, șeful misiunii de negociatori ai FMI cu România, aflat într-o vizită la București, precizînd totodată că ar fi necesară o disciplină financiară mai riguroasă.

VINERI 6 MAI

● PD se adresează Procurorului General

Grupul parlamentar al PD din Camera Deputaților a înregistrat la Parchetul General o sesizare contra deputatului PUNR, Ioan Gavra. Petiționarii cer începerea urmăririi penale împotriva numitului Ioan Gavra pentru săvîrșirea infracțiunilor de fals intelectual, uz de fals și abuz în serviciu, pentru uzurparea unei calități oficiale etc. Ioan Gavra solicitase anterior punerea sub urmărire penală a mai multor parlamentari PD.

● Conferința de presă a Președinției

Dialogul lui Traian Chebeleu cu presa a vizat, în principal, vizita Regelui în România și situația patriei lui Iliușca. "Prin deplasarea la București și

Din sumarul numărului viitor:

- Somajul și pensionarea cu reducerea de vîrstă
- Fostii deținuți politici și recursul în anulare
- Interviu săptămîni: Karen Fogg, ambasadorul Uniunii Europene la București
- Președintele Nelson Mandela
- Iudaismul și Biblia (cultura religiilor)

Timișoara, așa cum a cerut, s-ar fi depășit caracterul particular al vizitei ex-regelui Mihai în România", consideră Președinția. În continuare s-a specificat că autoritățile de la București nu vor neglija acțiuni pe plan internațional pentru salvarea vieții lui Iliușca.

● BNR se împrumută

La sediul Băncii Naționale a fost semnat un angajament de împrumut financiar acordat României de Union Bank of Switzerland. Împrumutul, în valoare de 60 milioane dolari, pentru o perioadă de 12 luni, este destinat consolidării rezervei valutare a statului.

SÎMBĂȚĂ 7 MAI

● Dialogurile Alianței Civice

La sfîrșitul acestei săptămîni, staff-ul Alianței Civice, din care nu au lipsit Ana Blandiana, Petre Mihai Băcanu, Dumitru Iuga, împreună cu președintele Convenției Democratice, Emil Constantinescu, s-a aflat în municipiul Craiova și în orașul Calafat, unde s-a purtat un dialog cu membri și simpatizanți ai acestei formațiuni.

LUNI 9 MAI

● Raportul Opoziției privind corupția

Cinci deputați din Opoziție, reprezentînd PNȚCD, UDMR, PL '93, și PSDR, au depus la Birourile permanente ale Camerei și Senatului un raport separat, care conține concluzii privitoare la rezultatele anchetei Comisiei anticorupție. S-a considerat că președintele comisiei, Romul Veronica (PSDR), a avut o poziție obstructionistă, refuzînd să înserze în raport punctul de vedere al Opoziției.

● Agendă parlamentară

Deputatul PNȚCD Răzvan Dobrescu a solicitat demiterea lui Ioan Gavra din funcția de vicepreședinte al Camerei Deputaților, sub învinuirea de abuz de funcție și abateri disciplinare.

Comisia de anchetă care cercetează repartizarea locuințelor de serviciu s-a sesizat din oficiu în cazul lui Adrian Năstase, acuzat de deținerea a patru case.

Camera Deputaților a ratificat Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

● România - partener asociat la UEO

Ministrii de Externe și ai Apărării din nouă state postcomuniste, printre care și România, au participat la o reuniune a Uniunii Europene Occidentale. UEO a făcut acestor state propunerea de a deveni "parteneri asociați", inițiativă ce se dovedește mai largă decît cea a Parteneriatului pentru pace, înaintată de NATO.

MARȚI 10 MAI

● PL '93 cere urmărirea penală a primului-ministru

Din cauza neprezentării în timp a bugetului pe '94, în Parlament PL '93 a cerut punerea sub urmărire penală a domnilor Nicolae Văcăroiu și Florin Georgescu pentru infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor publice.

Liga Studenților din Universitatea București a lansat primul număr al revistei "Generația noastră". Cu această ocazie, Majestatea Sa Regele Mihai I le-a trimis următorul mesaj:

"Vouă, celor care ați înțeles însemnătatea zilei de 10 Mai și prețuți împlinirea strămoșilor noștri, vă mulțumesc și vă asigur de încrederea mea în viitorul vostru și, deci, al țării noastre.

De 10 Mai 1866 a fost întemeiată dinastia noastră. De 10 Mai 1877, grație fâuririi unei armate moderne de către Carol I, ne-am dobîndit independența pe cîmpul de luptă. De 10 Mai 1881, Principatele Unite au fost ridicate la rangul de Regat, numindu-se pe veci România. Au urmat alți de multe înfăptuiri în alți de puțini ani! Am dobîndit Marea Unire în respectul datorat concetățenilor noștri minoritari, a fost instaurată democrația pe care a consolidat-o reforma agrară din 1920, am intrat în rîndul țărilor europene civilizate. Demnitatea noastră, trairi noastre mereu mai îmbelșugate, toate acestea le sărbătoream de 10 Mai.

Voi, studenții, nu ați uitat ce au săvîrșit înalțașii voștri. Amintiți-vă celor mai vîrstnici, părinții voștri, trecuți pe care trebuie să fiuți viitorul, trecut pe care ei, în chinurile supraviețuirii, l-au uitat adesea.

Viitorul e în minile voastre. Dumnezeu să vă ajute, să ne ajute!"

Mihai

Pagină realizată de RALUCA STROE-BRUMARIU și MARIAN CHIRIAC

Va fi "înghețat" anul școlar?

Federația sindicatelor libere din învățămînt (afiliată la CNSLR-Frăția) a anunțat într-o conferință de presă (marți 10 mai a.c.) intenția de "înghețare" a anului școlar în curs, prin neîncheierea mediilor elevilor și boicotarea examenelor, în cazul nesoluționării revendicărilor lor. În acest scop, Federația a inițiat un referendum printre membrii săi, ale cărui rezultate vor fi comunicate săptămîna viitoare. Rezultatele parțiale din sectorul 4 al Capitalei (unde majoritatea cadrelor didactice sînt afiliate Federației sindicatelor libere) arată că 90% din personalul didactic chestionat s-a pronunțat pentru "înghețarea" anului școlar. Motivul, a spus Victor Ciorbea, președintele CNSLR-Frăția, este bugetul pe 1994 alocat învățămîntului, cel mai mic din ultimii patru ani.

Față de anul trecut, acest buget a scăzut cu 17%. Raportat la PIB, avem cel mai mic buget pentru învățămînt din Europa și unul din cele mai mici din lume - 2,5% din PIB, în timp ce chiar Rusia alocă 8-9% din PIB. Avînd în vedere și scăderea marcată a PIB (jumătate față de 1989), s-a ajuns la alocarea unor sume simbolice pentru învățămînt, care fac imposibilă o dotare corespunzătoare și determină situarea salariilor personalului didactic pe ultimul loc între bugetari. Salariul mediu este în învățămînt cu cea 30.000-40.000 lei mai mic decît salariul mediu pe economie. De exemplu, salariul net al unui profesor debutant este sub 70.000 lei lunar. Singurul mod de mărire a salariilor cadrelor didactice prevăzut în proiectul de buget pe 1994 este din economiile făcute prin reforma învățămîntului, înlesnă de Guvern ca mărire a numărului de elevi dintr-o clasă și a normei didactice.

Demersurilor făcute pînă acum de sindicatele din învățămînt li s-a răspuns fie cu promisiuni neonorate, fie cu justificări de tipul: "toate resursele trebuie orientate spre sectoarele direct productive, capabile să pună capăt crizei și declinului economic". În aceste condiții, "înghețarea" anului școlar rămîne singura armă.

OANA ARMEANU

În ziua de 6 mai 1994, ora 13.45, Eminentia Sa Dr. Moses Rosen, Șef Rabinalul Culturii Mosaic, Președintele Federației Comunităților Evreiești din România, a încetat din viață ca urmare a unui infarct de miocard, survenit la trei săptămîni după un accident vascular cerebral.

Sîmbătă 7 mai 1994 a încetat pe neașteptate din viață, la locuința sa din București, senatorul ION AUREL STOICA. Împlinise 51 de ani cu o zi înainte. Absolvent al Facultății de Mecanică din Cluj, cadru didactic la Institutul Politehnic, doctor în mecanisme și tribologie, Ion Aurel Stoica este autorul a numeroase lucrări științifice în domeniu, capitale de muncă universitară, tratate. Ministrul al Construcțiilor de mașini în guvernul provizoriu. Apoi, după alegerile din mai 1990, în noul guvern, ministrul de stat, însărcinat cu calitatea vieții și protecția socială. După greva de la Iași, Ion Aurel Stoica și-a dat demisia, fiind primul ministru demisionar din România postbelică. Ulterior a lucrat ca ministru fără portofoliu.

În cadrul FSN, Ion Aurel Stoica a reprezentat, de la început opțiunea pentru o reformă. În aprilie 1991 a fost ales președinte executiv al FSN. Apoi, din primăvara anului '92, vicepreședinte, Departamentul Doctrină al FSN. Senator de Iași după alegerile din '93.

ANDREI CORNEA

Rișcul politicii

Discuțiile din Parlament privitoare la Legea bugetului asigurărilor sociale, dar mai ales eșecul proiectului de lege referitor la pensionarea înainte de vîrstă a șomerilor au arătat în ce măsură raționalitatea deciziilor este întinsecă de dispute politice și de interese electorale. Nu voi intra acum în chestiunea de fond: dacă România își poate sau nu permite creșterea cu câteva sute de mii a numărului pensionarilor sau dacă măsura ar fi putut avea efecte pozitive în procesul de eficientizare a întreprinderilor de stat puțin rentabile, prin disponibilizarea unei forțe de muncă îmbătrînită, în fine, dacă banii asigurărilor sociale sînt sau nu gestionat corect. Ceea ce aș vrea să observ este că aceste chestiuni, de mare importanță, aproape nu mai pot fi văzute în sine lor sub perdeaua disputelor dintre partide.

Cu ocazia votului de marți 3 mai din Camera Deputaților asupra proiectului Legii pensionării înainte de termen am asistat pentru prima oară la o neobișnuită regrupare de forțe: Guvernul sprijinit de PDSR avînd a face față votului conțent nu numai al Convenției și al PD, ci și al tuturor aliaților săi - PUNR, PSM, PRM. Din punctul de vedere al Opoziției, această încercare de forțe a fost încă un prilej, după cel oferit de Legea impozitului agricol, de a marca un punct pe terenul adversarului. Se știe, într-adevăr, că majoritatea persoanelor de peste 50 de ani au opinii în general conservatoare, susținînd partidul de guvernămînt și pe președintele Iliescu. Chestiunea impozitului agricol și cea a pensionării înainte de termen a șomerilor arată că Opoziția a înțeles că popularitatea ei nu poate fi bazată numai pe alcătuirea unor programe generale și abstracte, ci trebuie să pornească de la propuneri concrete, cu efecte imediate și ușor perceptibile. Rămîne de văzut, din sondaje de opinie, după ce vor fi publicate, dacă Opoziția va înregistra sporul de popularitate scontat. Dar tot ședînta respectivă a vădit, sub un alt aspect, o mai veche slăbiciune a Opoziției: indisciplinai și incapacitatea de a se mobiliza masiv în situații decisive. Într-adevăr, dacă deputații Opoziției ar fi fost prezenți în număr mai mare, proiectul ar fi intrunit voturile necesare pentru adoptarea unei legi organice.

Neobișnuită a fost, desigur, atitudinea aliaților PDSR, care, de data aceasta, au votat masiv împotriva partidului majoritar. Obsesia pentru o mărire a bazei lor electorale i-a făcut să riște o ruptură cu partidul de guvernămînt. De fapt, ca și în alte situații, aceste partide practică o duplicitate greu de disimulat: critică în diferite ocazii Guvernul, amenință chiar cu motun de cenzură, dar în situații cu adevărat cruciale ele îi vin în ajutor. (Momentul discutat nu era cu adevărat crucial, deoarece, chiar dacă proiectul în cauză ar fi fost adoptat de Cameră, el ar fi trebuit adoptat și în Senat.)

S-ar părea că din toate acestea rezultă o slăbire încă și mai mare a popularității Guvernului. Ar fi însă cu totul greșit să se tragă concluzia caducității sale. Dimpotrivă, ultimele săptămîni au adus o certă întărire a poziției sale: reușita stabilizării cursului leului și convertibilitatea internă, împrumutul de la Banca Mondială, iminența împrumutului de la FMI, primele împrumuturi pe piața capitalului privat - totul dovedește o creștere a încrederii de care se bucură acest guvern. Nu trebuie scăpat din vedere tot mai activă implicare a diplomației românești în medierea unor conflicte internaționale, cum ar fi cel din Orientul Mijlociu. Ar trebui adăugat climatul general de resemnare socială cuplat cu anemia generală a sindicatelor (în pofida greutăților economice) pentru a ne da seama că PDSR nu are, realmente, motive de îngrijorare în imediat. Desigur, problema este dacă și în ce fel va demara programul de privatizare și de restructurare. Nelineștile d-lui Mircea Coșea, despre care cititorii lui "22" au putut citi în numărul trecut, spun multe în această privință: dacă lucrurile vor continua să stea pe loc în "economia reală", blocajul economic va deveni acut, iar inflația va scăpa din nou de sub control.

Există destui oameni care se întrebă la ce bun politica, atunci cînd conducerea unei țări ar putea fi încredințată, aparent cu succes, unor experți. Nu demult, un cititor solicit în redacție îmi arăta un plan în această privință. Chestiuni ca aceea privitoare la pensionarea șomerilor par, într-adevăr, destinate să fie rezolvate satisfăcător de către oricine mai curînd decît de politicieni aflați în competiție. Și totuși... L-am întrebat pe cititorul nostru cum ar trebui, după părerea sa, desemnați experții. Mi-a răspuns că desemnarea ar trebui să rezulte în urma unor examene. L-am întrebat din nou din cine ar trebui să fie alcătuite comisiile de examinare. A răspuns că, desigur, din experți. Prin urmare, experți numiți de experți și care numesc alți experți. Cum să scapi de cercul vicios al experților? S-ar părea că nu există decît două căi: ori printr-un act de forță - și atunci recurgem la tiranie; ori încredințînd numirile esențiale unor neexperți (cînd nu chiar nepreciepuți) aleși, adică politicienilor. Soluție ideală nu există. Există numai soluție mai puțin rea, și aceasta este tocmai politica.

Legea bugetului asigurărilor sociale de stat

Săptămîna trecută, Camerele reunite ale Parlamentului au dezbătut și adoptat - cu votul exclusiv al majorității parlamentare - proiectul bugetului asigurărilor sociale pe 1994. Opoziția, care s-a abținut de la vot, a acuzat lipsa de transparență și structura deficitară a bugetului, care permite excedente exagerate, menite - s-a spus - să alimenteze deficitul bugetar de stat. De fapt, principala obiecție a parlamentarilor din Opoziție a constituit-o faptul că excedentele mari înregistrate la toate cele patru fonduri (al pensilor, al pensilor suplimentare, al ajutorului de șomaj și al pensilor pentru agricultori) nu se traduc printr-o creștere corepunzătoare a pensilor și al ajutorului de șomaj. Ceea ce, s-a spus, trezește firească bănuială că Guvernul - administrator al acestor fonduri în absența unei legi de reglementare a existenței unui organism independent care să le gestioneze - utilizează excedentele și disponibilitățile în acoperirea gurilor bugetului de stat. Mai clar spus, în finanțarea unor activități falimentare. În plus, dobinzile la disponibilitățile din anii trecuți s-au situat sub dobinzile practice pe piața financiară. Dorin Musteștea, secretar de stat la Ministerul Muncii și Protecției Sociale, a răspuns numai parțial acestor acuzații. El a precizat că pe primul trimestru al anului s-a înregistrat un deficit de 116 miliarde lei la bugetul asigurărilor sociale, deficit provenit mai ales din sustragerea agenților economici de la plata contribuțiilor la ajutorul social (CAS). Dl. Musteștea a respins acuzația Opoziției că aceste fonduri sînt folosite pentru finanțarea unor activități falimentare și a prezentat o listă cu băncile în care au fost depuse disponibilitățile la fondurile de asigurări sociale, bănci care, a subliniat reprezentantul Guvernului, acordă dobinzi între 85% și 105%. Aceste disponibilități pot însă să se constituie într-un împrumut acordat Ministerului de Finanțe de către Ministerul Muncii, ceea ce s-a și întîmplat de altfel anul trecut, cînd primul a fost împrumutat cu 150 miliarde lei, din fondul asigurărilor sociale, cu o dobîndă de 75%.

Îată, în continuare, cum se prezintă structura bugetului asigurărilor sociale din acest an: veniturile propuse sînt de 3.087,3 miliarde lei (constituite în proporție de 95% din contribuția la asigurările sociale de stat), cheltuielile sînt prognozate la 2.979,9 miliarde lei, din care 87,1% reprezintă cheltuieli efectuate cu plata pensilor. Excedentul prevăzut este de 107,3 miliarde lei, la care ar urma să se adauge și disponibilitățile din anii precedenți, în sumă de 209.802 milioane lei. Pentru determina-

rea veniturilor și cheltuielilor s-au luat în calcul un număr mediu de 6,4 milioane salariați, un salariu mediu de 156.900 lei, un număr mediu de 3,44 milioane de pensionari, din care peste 3 milioane beneficiază și de pensie suplimentară, o contribuție medie la asigurări sociale de stat de 25,5% și un număr mediu de pensionari în agricultură de 1,5 milioane de persoane. Pensia medie a fost calculată la 60.953 lei pe lună (față de salariul mediu brut estimat la 156.500 lei, raportul pensie-salariu fiind deci de aproximativ 45%). Veniturile la bugetul fondului pentru pensile suplimentare sînt prognozate la suma de 482,3 miliarde lei, iar cheltuielile la suma de 402,2 miliarde lei, cu un excedent de peste 80 miliarde lei, la care se adaugă disponibilitățile din anii precedenți, în sumă de cca 30 miliarde lei. Pensia medie suplimentară este de 9.800 lei. Veniturile la fondul asigurărilor sociale ale agricultorilor sînt estimate la 321,2 miliarde lei, sumă ce coincide cu cea a cheltuielilor prognozate. Disponibilitățile financiare ale fondului de pensii pentru agricultori se vor completa cu excedentul de 47 miliarde lei din anii precedenți. Pentru prognozarea cheltuielilor la pensile pentru agricultori a fost luat în calcul un număr de 200.000 de pensionari cu vechime integrală, a căror pensie medie lunară a fost fixată la 23.685 lei (1/3 din pensia medie lunară a celorlalți pensionari) și 1,3 milioane pensionari cu vechime incompletă ce vor beneficia de o pensie medie de numai 14.960 lei pe lună.

În sfîrșit, fondul pentru plata ajutorului de șomaj ar urma să înregistreze în acest an venituri estimate la 920.736 milioane lei și cheltuieli în sumă de 909.418 milioane lei, cu un excedent de 11.318 milioane lei, la care se vor adăuga și disponibilitățile din anii precedenți, în sumă de 321.380 milioane lei. Pentru a se asigura veniturile respective, comisiile de specialitate ale Parlamentului au propus adoptarea unui articol care să prevadă imposibilitatea agenților economici de a se mai sustrage de la achitarea contribuțiilor datorate fondurilor de asigurări sociale. Ministerul Muncii putînd dispune oprirea sumelor respective direct din conturile bancare ale agenților economici. Cheltuielile totale din fondul de șomaj au fost împărțite în cheltuieli pentru plata ajutorului de șomaj, calculată la 55.230 lei pe lună la un număr mediu de 950.000 de șomeri și în cheltuieli privind plata alocației de spînj de 20.000 lei pe lună, de care ar urma să beneficieze aproximativ 700.000 de persoane.

Poate ar merita să adăugăm că sumele provenite din disponibilitățile anilor precedenți au fost prevăzute în proiectul bugetului asigurărilor sociale la propunerea comisiilor parlamentare de specialitate. În schimb, în proiect nu se spune nimic despre destinația excedentului bugetar și a disponibilităților. Cu alte cuvinte, și în 1994 Executivul va putea dispune de aceste fonduri după bunul său plac.

RALUCA STROE-BRUMARIU

EDITURA HUMANITAS	
<p>Hannah ARENDT <i>Originile totalitarismului</i> traducere din limba engleză de Mircea Ivănescu Colecția "Societatea civilă"</p> <p>Hannah Arendt s-a născut în 1906, în Germania. A trăit la Paris în anii '30. Din 1941 și pînă la moarte, în 1975, a trăit în SUA. Profesori ei de filozofie au fost Martin Heidegger și Karl Jaspers.</p> <p><i>Originile totalitarismului</i> este o monografie monumentală, în care analizează mecanismele care au făcut posibilă instaurarea unor regimuri totalitare, fasciste sau comuniste, e completată de evidențierea structurilor care le asigură menținerea, precum și a consecințelor antumane pe care le atrag.</p> <p>Piața Presii Libere nr. 1, tel. 79784, tel. 617.29.87, 617.65.75 Director general GABRIEL LICEANU Director editorial ADRIANA IRMIU Director managerial THOMAS KLEININGER</p>	<p>Michel ALBERT <i>Capitalism contra capitalism</i> traducere din limba franceză de Bogdan Ghiu Colecția "Societatea civilă"</p> <p>130 x 200, 172 pp.</p> <p>Michel Albert, autor al unor cărți - eseuri de pedagogie economică și socială - care s-au bucurat de succes, pune față în față, în această lucrare, două modele de capitalism: modelul "neo-american", fondat pe reușita individuală și pe profitul imediat, și modelul "renan" - practicat în Germania, în Elveția, în Europa de Nord, parțial în Japonia - bazat pe reușita colectivă, pe consens, pe planificarea pe termen lung. Esesul este de părere că doar modelul "renan" are capacitatea de a combina o economie performantă cu o protecție socială generoasă. Cartea, accesibilă tuturor, evidențiază astfel noua miză economico-politică a acestui sfîrșit de secol.</p>

Din raportul reprezentanților Opoziției în Comisia parlamentară de cercetare a cazurilor de corupție, prezentăm câteva cazuri în care sînt implicați funcționari ai Gărzii Financiare, Poliției, Parchetului, Departamentului administrației publice locale, parlamentari PSDR etc. Nu mai revenim asupra celor intens mediatizate, în care sînt implicați înalți demnitari ai actualului guvern: Viorel Hrebenciuc (secretar general al Guvernului), George Ioan Dănescu (fost ministru de Interne, actual secretar de stat în Ministerul de Interne), Florin Georgescu (ministru Finanțelor) ș.a.

Parchetul s-a distins în mod deosebit în cadrul sistemului judiciar, remarcă raportul Opoziției, prin ineficiență. • La data de 24 iunie 1993, Garda Financiară a trimis spre soluționare Parchetului și Poliției 447 de cazuri de furt, fals și uz de fals, import nelegal, nedepunerea capitalului social, depășirea prețurilor legale, înșelăciune, abuz în serviciu, administrarea bunurilor societății în scop contrar intereselor acesteia ș.a. După mai mult de trei luni, nici unul din aceste cazuri nu fusese soluționat. Iar după mai mult de un an rămăseseră nesoluționate peste 100 de cazuri. • Atunci cînd funcționarii publici sînt cei care încalcă legea, Parchetul apreciază adeseori că probele împotriva lor sînt insuficiente. Parchetul general, secția militară, a cercetat cazul a 26 de ofițeri și subofițeri de la Poliția Capitalei care au valorificat în interes propriu bunuri confiscate, păgubind în acest fel statul cu 17 milioane lei. În dosarele lor sînt consemnate măturile a 7 gestionari de magazine, care declară că polițiștii respectivi le-au indicat sumele cu care să fie vîndute mărfurile confiscate, pentru ca apoi să le cumpere ei. Cu toate acestea, Marcel Vrabie, procuror militar, a considerat că nici una din probe nu e semnificativă și a dispus neînțeperea urmăririi penale. Această decizie a fost supervizată de adjunctul procurorului general, Mihai Popa Cherecheanu.

Nici Poliția nu stă prea bine. În urma sesizării LADO, Parchetul general a controlat în noiembrie 1993 și martie 1994 stadiul cercetărilor referitoare la violențele comise în perioada 13-15 iunie 1990, aflate în lucru la secțiile de poliție 1 și 10 din București. Din totalul de 37 de cazuri verificate, în 35 lucrătorii Poliției nu cercetaseră nimic, iar în celelalte două cazuri fuseseră cercetări minime. Cazurile respective fuseseră trecute în evidența Poliției la "autor necunoscut", ceea ce Poliția nu avea dreptul să decidă înainte de a face vreo cercetare. De altfel, foarte multe din aceste dosare conțin date suficiente furnizate de cei agresați, care permit identificarea autorilor, constată Parchetul.

Garda Financiară și alte organe de control financiar subordonate Ministerului Finanțelor au ieșit și ele "pătate" din ancheta privind corupția: prin încălcări grave ale legii și chiar acte de corupție comise de funcționari ai organelor de control financiar, care au primit bani sau alte avantaje pentru a trece cu vederea nerogurile constatate. • Astfel, Alexandru Cristin, director adjunct la Administrația financiară Pitești, a pretins și a primit 1,7 milioane lei de la Vlădoi Dumitru, patronul firmei "Chat noir SRL", pentru a-i calcula impozitele mai mici decît cele legale și pentru a-i accepta întîrzieri la plata acestora. • Rașcu Dorel, comisar principal în Garda Financiară, secția Vrancea, a pretins și primit 100.000 lei de la o societate comercială pentru a nu înscrise în actul de control încălcările legii constatate și pentru a nu dispune vîrsarea la bugetul statului a sumei datorate, în valoare de 444.000 lei. • Cojocaru Ion și Toma Victor, comisari ai Gărzii Financiare, secția Prahova, au încurajat patronii unor societăți ce practicau jocuri de intrajutorare să-și înșele pe depunători. Mai mult chiar, au participat și ei la aceste înșelăciuni.

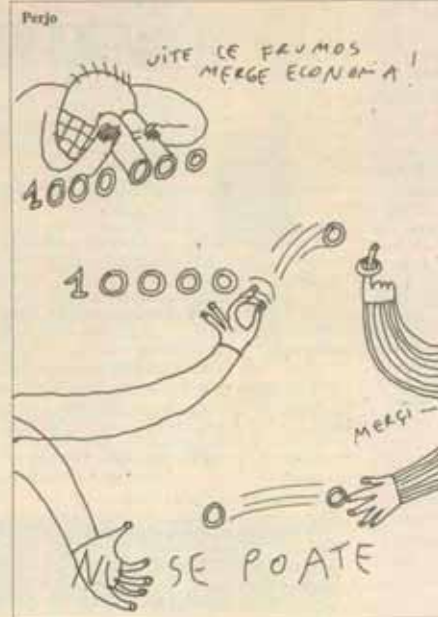
Cazul "Amara"

• În zona de protecție hidrologică și sanitară a Lacului Amara au fost repartizate ilegal terenuri unor demnitari locali, care și-au construit acolo vile. Între aceștia se numără comandantul Inspectoratului de Poliție județean - col. Tudor Amza; subprefectul de Ialomița - Mircea Apostol-Petrescu; un judecător de la Tribunalul Ialomița - Duță Florică; directorul Departamentului de poștă și

Corupție și corupți

telecomunicații Ialomița - Nicolae Gheorghe etc., care au primit loturi de cîte 1.000 mp fiecare. Într-un raport întocmit de Ministerul Mediului se arată că terenurile respective, fiind pe malul lacului, în perimetrul de protecție severă a acestuia (care, conform legii, ar trebui împrejmuit cu un gard de protecție), au același regim juridic cu al lacului, adică domeniul public al statului. Mai mult decît atât, anterior construirii celor 12 vile, terenul respectiv era acoperit de copaci ce formau o perdea de protecție a lacului. Or, proprietarii vilelor au tăiat copacii, fapt interzis de lege. În același raport se precizează că vînovate de această atribuire ilegală de terenuri sînt Primăria Amara și Prefectura județului Ialomița și se propune adoptarea unei Hotărîri de Guvern prin care toate casele construite ilegal să fie confiscate, trecute în proprietatea statului și date în administrare Ministerului Sănătății, pentru creșterea capacității de tratament balnear terapeutice, sau în administrarea Ministerului Învățămîntului, pentru extinderea taberei de școlari care se găsește în imediata vecinătate. A fost constituită și o comisie guvernamentală pentru cercetarea acestei situații, fapt lăudabil în sine, dacă șeful acestei comisii nu ar fi fost Anghel Zimbrețeanu, inspector guvernamental, care deține și el un loc de casă la Amara, parcela 538. Prin urmare nu miră concluzia Raportului guvernamental întocmit de acesta, conform căreia terenurile respective ar fi fost incluse încă din 1989 în intravilanul comunei Amara, figurînd la categoria de folosință "construcții parcuri"; deci construirea acelor vile este, din punctul de vedere al Guvernului, perfect legală. Comisia parlamentară de cercetare a cazurilor de corupție l-a sesizat pe Octav Cozmincă, șeful Departamentului administrației publice locale, că persoana desemnată de Guvern să conducă cercetările e direct interesată în ascunderea adevărului, însă acesta nici nu s-a sîchisit să răspundă, deși conform legii avea obligația să o facă.

• De asemenea, Primăria Amara a dat locuri de casă de cîte 800 mp la 173 de persoane (inclusiv cei 12 proprietari de vile) care nu aveau dreptul să primească, în timp ce 300 de săteni au rămas fără pămînt. Dintre cei ce au primit pămînt, deși nu aveau dreptul, amintim pe Sava Cerbucanu - șeful SRI Ialomița,

Constantin Sava - senator PSDR de Ialomița, Nicolae Răducanu - adjunctul șefului poliției Ialomița, Iulian Zaharia - președintele Consiliului județean Ialomița, Anghel Zimbrețeanu - Departamentul administrației publice locale ș.a. Acordarea a aproape 15 ha de teren unor persoane care nu locuiau în comuna Amara a dus și la o reducere importantă a izlazului comunei, care a ajuns în prezent la cca 60-70 ha.

Ca urmare a acestor constatări, reprezentanții Opoziției în Comisia anticorupție propun: suspendarea din funcție a primarului comunei Amara, Gheorghe Voicu, demiterea din funcție de prefect a lui Gheorghe Savu și demiterea lui Octav Cozmincă din funcție de șef al Departamentului administrației publice locale (aceasta pentru încălcarea hotărîrilor Parlamentului prin refuzul de colaborare cu comisia parlamentară).

Cazul "Oltcit" Craiova

Societatea "Oltcit", înființată în 1976, are în proporție de 64% capital românesc, integral de stat, și 36% capital francez. Ea a vîndut constant autoturisme la prețuri mai mici decît costurile de producție în favoarea unor societăți comerciale cu capital privat și persoane fizice. Printr-o hotărîre a Guvernului din iunie 1991, pierderile pricinuite în acest fel de firma "Oltcit" au fost trecute la "datoria publică". S-a ajuns astfel ca firme private să obțină avantaje pe seama bugetului statului, în dauna celorlalți cetățeni.

• Consiliul de administrație al firmei "Oltcit" a hotărît ca salariații și colaboratorii firmei să poată cumpăra autoturismele la prețuri neliberalizate. Astfel, 648 persoane fizice și juridice (dintre care 578 salariați proprii și 70 "colaboratori") au cumpărat autoturisme cu prețul de 90.000 lei, în condițiile în care prețul liberalizat era 200.000 lei. Această vînzare la un preț preferențial, care nu acoperea nici măcar costurile de producție (darămite să mai aducă vreun profit), a produs firmei o pagubă de peste 70 milioane lei. Totodată, clienții programai au fost aminați și nu au mai putut să beneficieze de prețurile vechi, fiind nevoiți să cumpere autoturismele la prețurile liberalizate. Ca să nu mai vorbim de faptul că organele de control financiar au constatat că nici prețul de 200.000 lei nu acoperea cheltuielile de producție! Printre cei care au cumpărat autoturisme la preț redus sînt Ion Predescu, senator PD(FSN); Gheorghe Uglean, președintele secției de contencios administrativ de la Curtea Supremă de Justiție; Emil Țugu, primarul județului Dolj la acea dată; Gheorghe Balilescu, șef pagăpoarte la Poliția Dolj; Iancu Biță, șef serviciu economic la Poliția municipiului Craiova.

• Firma "Oltcit" a vîndut firmelor "Titami" București, "Carols" Timișoara, "Familia" Satu Mare și "Inter Complex Service" Iași în perioada februarie 1991-februarie 1992 aproape 2.000 de autoturisme. Din cele peste 600 milioane lei pe care le avea de primit, au rămas neincasate aproape jumătate, deși contractul prevedea achitarea integrală în 15 zile de la livrare. • Aproape 150 de autoturisme Oltcit au fost cumpărate de firma "Titami" SRL din București, la prețul de 300.000 lei, pentru a fi exportate în Ungaria. Din cauza calității scăzute, autoturismele au fost refuzate de Ungaria și revîndute de firma "Titami" pe piața internă, la prețul de 520.000 lei, ceea ce înseamnă un adaos comercial de 70%.

• În luna decembrie 1990, firma "Oltcit" a vîndut ziarului "Cuvîntul Libertății" din Craiova două autoturisme la prețul de 85.000 lei, în condițiile în care prețul real era 170.000 lei. De asemenea, ziarului "Universul" din Craiova i s-a vîndut un autoturism cu 90.000 lei, într-un moment cînd prețul era de 200.000 lei. Aceste ilegalități au fost posibile datorită faptului că printre beneficiarii s-au aflat persoane cu funcții de răspundere din Justiție, Poliție și Administrația locală.

OXANA ARMEANU

Anunț

Organizație angajează îngrijitoare.
Tel: 614.14.71.

Scrisoare adresată de Ilie Ilăscu lui Iurie Roșca, președintele Frontului Popular Creștin Democrat din Moldova, apărută în "Tara", Chișinău, 26 aprilie 1994

"Ei mă vor omorî înainte de execuție"

"Iurie, nu am scris până acum fiindcă nu am avut drum. De când am devenit deputat, situația mea s-a înrăutățit considerabil. După ce a fost Nina cu fetele la 4 martie, în acest an, și îndeosebi după ce au fost anunțate oficial rezultatele alegerilor, au intrat vreo opt haidaii (ofitieri) la mine în celulă, în frunte cu locotenentul Goncar Vasilievici, și mi-au luat cu forța toate ziarele și tranzistorul, am fost dezbrăcat și lăsat numai în maiou, desculț, pe podeaua de beton. Mi s-a spus că deputații Republicii Moldova nu au dreptul să aibă așa ceva. Am încercat să opun rezistență, declarând că sînt deputat al statului pe teritoriul căruia mă aflu și dispun de imunitate de deputat, dar ce nu au reușit să facă cu bocancii și cu pumnii au făcut cu balonașul de gaze lacrimogene. Păinduz de toate aceste metode, m-au potolit destul de repede. Cel mai avan a fost locotenentul Goncar, moldovean. Am fost îmbrăcat cu forța în pijama vîrgată, foarte subțire, numită zebra. Mi-au zis că acesta este costumul meu de execuție. Mi-au închis și difuzorul de pe perete, la care emitea postul de radio Tiraspol. Sînt într-o blocadă informațională totală. De la 10 martie și pînă în prezent sînt supus unor presiuni fizice și psihice fără precedent. Aproape în fiecare zi îmi propun săpun și funie. Săpunul îl iau, dar funia le spun să i-o transmită lui Smirnov.

Zilnic sînt silit să mă dezic de calitatea mea de deputat. Mi se promite din partea lui Smirnov că dacă, chipurile, îmi voi da demisia din Parlament, mi se va schimba pe de-așupra capitala cu 20 de ani de pușcărie. De altfel, în jurul zilei de 9 mai voi fi executat. Cînd a fost colonelul Klimentko de la Tiraspol, mi s-a explicat de ce «privilegiu» voi «beneficia» înainte de execuție: o ultimă țigară, o scrisoare, un preot, vodcă și nu mai știu ce. Mi s-a dat de înțeles că același Klimentko va fi comandantul plutonului de execuție; mi s-a spus că locul execuției încă nu este stabilit, dar că nu este exclusă o execuție publică la Tiraspol.

Bineînțeles că nu mă sperie ci cu asta, alta mă frîmîntă: că nu știu cui îl stă în gît deputația mea. Analizînd tot ce s-a întîmplat în ultimele luni, am ajuns la convingerea că totul vine de la Chișinău.

Nu mai sînt seos la plimbare deloc, la baie merg doar o dată pe lună, ziarele, radioul, hainele «pentru deputații Republicii Moldova» sînt interzise, într-un curvînt își bat joc.

La 4 aprilie, cînd familia a încercat să mă viziteze, i s-a refuzat, ca să nu vadă nimeni «opera» tortionarilor, ca să nu vadă ce au fost în stare să-mi facă.

Iurie, du-te la Snegur! Iar dacă nu dorește să te primescă, du-te la Lucinchi și spune-le că orice organism are o limită și că al meu este pe sfîrșite. Cere-le ca, dacă nu dorește atît de insistent să mă vadă în libertate, cel puțin să le spună ăstora de la Tiraspol să-mi întoarcă hainele, deoarece este foarte frig în celulă, totul este numai din beton și fier, căldura în calorifer a fost închisă încă de la 10 ianuarie; să-mi întoarcă ziarele și tranzistorul și să-mi permită primirea ziarelor; să înceteze tortura și batjocura, fiindcă eu oricum nu voi renunța la mandat, iar dacă nu vor dori să facă nici atît, spune-le că-i rog să dea indicații lui Smirnov să fie executat cît mai repede, întrucît este imposibil de a mai rezista, organismul e, totuși, din carne și oase. Moralmente ei nu mă vor înfrînge, dar fizic... Ei pur și simplu mă vor omorî înainte de execuție."

Ilie Ilăscu - monedă de schimb între Transnistria și Moldova

Noaptea de 1 spre 2 iunie 1992. În casa economistului Ilie Ilăscu, președintele filialei Tiraspol a Frontului Popular Creștin Democrat, pătrund agenții ai trupelor paramilitare transnistrene.

După 11 luni de detenție începe procesul intentat liderului român, iar în data de 9 decembrie 1993 un tribunal al autorităților ilegale de la Tiraspol hotără: "Ținînd seama de faptul că este foarte periculos, Ilie Ilăscu este condamnat la moarte prin împușcare, cu confiscarea averii". Sentința, survenită în urma unui proces politic irelevant din punct de vedere legal, lăsa în calcul acuzații care nu au putut fi pe deplin dovedite: asasinarea a două oficialități locale transnistrene, precum și de pregătirea unor acțiuni de sabotaj, de deținere ilegală de arme și muniție. ceilalți membri ai grupului Ilăscu erau condamnați și ei la pedepse între 2 și 15 ani de temniță grea.

După cinci luni de la acest "proces", soarta lui Ilie Ilăscu continuă să rămînă neclară. Ajuns între timp deputat în Parlamentul Republicii Moldova (bucurîndu-se, în consecință, de imunitate parlamentară), Ilie Ilăscu refuză și acum să înainteze o cerere de grațiere care l-ar putea salva de la moarte. Nici demersurile unor persoane publice, ale organizațiilor obștești sau de apărare a drepturilor omului nu au adus nimic nou. Autoritățile de la Tiraspol au rămas inflexibile pe poziția lor nedeclarată oficial: Ilie Ilăscu rămîne o monedă de schimb în negocierile dintre Moldova și Transnistria. Aparent surprinzător este că atitudinea României în acest caz a deranjat Chișinăul. "Cazul Ilăscu este unul politic, prin care Transnistria intenționează să câștige ceva de la Moscova în detrimentul nostru. Nu este vorba de nici o execuție și așteptăm eliberarea lui pentru a lucra în Parlament", declară recent Dumitru Diacon, șeful delegației Parlamentului Republicii Moldova, aflat în vizită la București. Și dl. Diacon nu a uitat să specifice că între cele două țări surori există relații tensionate, datorate unei dezinformări fătige: "Presă din România este isterică, deoarece nu înțelege adevărata situație din Moldova."

Ilie Ilăscu rămîne o figură tragică. Conscința sa morală - neinfluențată nici măcar de faptul că are două fete și care îl așteaptă - nu schimbă însă cu nimic realitatea. Viața lui depinde acum doar de compromisiul politic la care vor ajunge autoritățile de la Chișinău și Tiraspol. Bineînțeles, fără a uita să amintim aici de rolul Rusiei.

Puncte de vedere ale organizațiilor pentru apărarea drepturilor omului:

● LADO: "Cazul Ilăscu este un caz unic. Este anormal ca atunci cînd un om își manifestă convingerile, fără să facă ceva grav, să fie condamnat la moarte. Este o hotărîre absurdă, de așdare a întregii Europe, a întregii lumi. Noi ne-am adresat tuturor organizațiilor internaționale, am sesizat Federația Drepturilor Omului de la Paris, Comitetul Helsinki, Consiliul Europei. Cazul Ilăscu s-a discutat chiar la ONU. Nu cred însă că el va fi executat în data de 9 mai."

● APADOR-CH a protestat împotriva deciziei tribunalului de la Tiraspol în cazul "grupului Ilăscu" și a atras în nenumărate rînduri atenția opiniei publice românești și internaționale asupra caracterului ilegal al întregii proceduri: tortura prizonierilor și lipsa asistenței medicale, existența asistenței juridice în perioada anterioară procesului, exercitarea de presiuni fizice și morale.

Pagină relizată de MARIAN CHIRIAC

Cronologie

4 ianuarie 1994 - Pentru judecarea cazului Ilăscu, misiunea CSCE în Republica Moldova propune un tribunal mixt, avînd în componență trei judecători din Chișinău, trei din Tiraspol și cîte trei din alte țări.

9 ianuarie - La New York, în fața Misiunii Federației Ruse la sediul ONU, are loc o manifestație de protest organizată de un grup de români din Statele Unite în sprijinul lui Ilie Ilăscu.

3 februarie - Colegiul Judiciar Penal al Republicii Moldova a examinat cauza și a casat sentința din 9 decembrie 1993 pronunțată împotriva grupului Ilăscu.

21 februarie - Sursa din Frontul Popular Creștin Democrat (FPCD) transmite că Ilie Ilăscu se află în greva foamei încă din ziua de 8 februarie a.e.

27 februarie - În urma scrutinului pentru alegerile legislative din Republica Moldova, Ilie Ilăscu devine deputat pe listele FPCD.

5 martie - În fața Catedralei Mitropolitane din Timișoara are loc "Rugăciunea publică de solidarizare cu protestul prin greva foamei al lui Ilie Ilăscu".

19 martie - Procurorul general al Republicii Moldova, Dumitru Postevan, cere eliberarea lui Ilie Ilăscu, invocînd imunitatea parlamentară.

30 martie - La prima ședință a Parlamentului de la Chișinău s-a adoptat o hotărîre privind eliberarea grupului de deținuți de la Tiraspol.

20 aprilie - Comisia parlamentară pentru asigurarea condițiilor de exercitare a funcției de deputat de către Ilie Ilăscu a negociat inițial la Tiraspol cu liderii transnistreni în problema eliberării deținuților politici.

29 aprilie - Ministrul de Justiție român, Gavril Ioan Chiuzbaian, a cerut omisiilor săi din întreaga lume să se solidarizeze pentru salvarea vieții lui Ilie Ilăscu. Totodată, experți juristi români au apreciat că "dosarul Ilăscu" conține grave erori procedurale.

Adevărul Literar și Artistic, nr. 217

- Precursori, epigoni și maeștri. Gherasim Luca - inedit
- Din surse autorizate: Campionat internațional de șah la Uniunea Scriitorilor. Și-au anunțat participarea I.M.G. Le Clézio, Jean d'Ormesson, Fernando Arrabal ș.c.l.
- Mihail Rinea: "Am fost nașul lui Mircea Eliade"
- Cristian Popescu continuă să-l traducă pe Mircea Cărtărescu
- Gabriel Garcia Márquez: "O meserie de vis"
- În ciuda situației economice din Cuba, prof. Paul Alexandru Georgescu scrie despre José Martí
- Rubrici de: Felicia Antip, Magda Mihăilescu, Teodor Vărgolici, Costin Tuchilă, Andrei Pogorilovski, Cătălin Țirlea, Nicolae Iliescu, Cristian Popescu.

PRETUL ABONAMENTELOR DEJA CONTRACTATE NU SE MODIFICĂ, INDIFERENT DE SCHIMBĂRILE ULTERIOARE ALE PRETULUI REVISTEI.

LA SEDIUL REDACȚIEI PUTEȚI CUMPARA DIN STOC:

Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 33, 38, 41, 44.

Anii 1991, 1992, 1993. Exemplarele vechi sînt comercializate la prețul actual al revistei.

Abonamentele făcute la redacția "22" sînt mai ieftine decît cele prin RODIPET.

Costul abonamentelor trimestriale cu reducere este:

1.400 lei cu ridicare de la redacție, cu expediere prin poștă.

1.800 lei

Costul abonamentelor trimestriale integrale este:

2.100 lei cu ridicare de la redacție.

2.500 lei cu expediere prin poștă.

Cei interesați sînt rugați să trimită adeverințe corespunzătoare (taion de pensie, adeverințe de la școală etc.) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Secțiunea de Distribuție. Adeverințele sînt valabile un an de zile.

Sponsorizate de INSTITUTUL PENTRU DEMOCRATIE ÎN EUROPA DE EST și ASOCIAȚIA EST-LIBERTĂȚI.

Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat poștal suma corespunzătoare tipului de abonament dorit pe adresa: Revista "22", cont 45103532 BCR, Filiala sector 1, Str. Lăzăr, nr. 10, București.

Revista "22" oferă ABONAMENTE CU REDUCERE pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVII STUDENȚII, FOȘTI DEȚINUȚI POLITICI, VETERANI DE RĂZBOI.

CIONAZUL ANTONESCU

EDGAR HILSEN RATH Deportat la 15 ani în Transnistria

- Interviu realizat de
WILLIAM TOTOK -

Revenim asupra cazului Antonescu, așa cum am mai făcut, grupând informații și opinii diferite. Că acest caz continuă să fie important pentru caracterizarea României ne-o dovedește și recenta scrisoare adresată de ministrul de Externe al României, Teodor Meleşcanu, Ministerului Culturii. Scrisoarea vrea să preîntâmpine amplasarea unor eventuale noi

Născut în anul 1926 la Leipzig, Edgar Hilsenrath s-a refugiat în anul 1938 cu familia în Bucovina, unde trăiau bunicii. Toată familia viitorului scriitor a fost deportată în Transnistria. După eliberarea sa din lagăr, Hilsenrath pleacă în Palestina, apoi, în anul 1951, în America. Din 1975 locuiește la Berlin. Edgar Hilsenrath a publicat mai multe romane, printre care și cartea despre lagărele antonesciene, intitulată "Noaptea". Laureat al premiului literar "Alfred Döblin".

Deoarece sîntei născut în Germania, ai vrea să vă întreb cum ați ajuns, de fapt, în România?

Mama mea s-a născut în Bucovina, la Rădăuți. În Germania, mama l-a cunoscut pe tatăl meu, care locuia la Leipzig, și s-a căsătorit cu el. Verile le petreceam la bunicii din Siret, așa că s-ar putea spune că Bucovina mi-a devenit cea de-a doua patrie. În anul 1938 am fost nevoiți să fugim din Germania. Tata, fiind proprietar al unei prăvălii la Halle, nu a venit cu noi, deci cu mama, fratele meu mai mic și cu mine. Ulterior și tata s-a refugiat, dar în Franța. L-am revăzut de-abia un deceniu mai târziu. Astfel am asistat la venirea lui Antonescu și a fascismului la putere. În noaptea lui 20 iunie 1941, toată noaptea au trecut trupe germane prin Siret. S-a dat ordinul ca toți evreii să fie evacuați - noi am ajuns la Craiova. Asta încă nu a fost o deportare. La un moment dat ni s-a permis să ne întoarcem, însă nu la Siret - fiind considerată localitate închisă -, ci la Rădăuți. Acolo am locuit pînă în octombrie 1941. Atunci s-a emis ordinul de deportare pentru întreaga Bucovină. Ne-am adunat la gară, de unde am fost trimiși în vagoane în Transnistria.

Deja în anii 1937-1938, guvernele de atunci au emis o serie de legi antisemite, premergînd astfel viitoarele legi de "românizare".

La Siret nu am simțit efectele acestor măsuri. Majoritatea magazinelor au fost evreiești. De-abia la sfîrșitul anului 1940 lucrurile s-au schimbat, terminîndu-se totul cu deportările amintite.

În timpul rebeliunii legionare din ianuarie 1941 au avut loc la București pogromurile antisemite. Cum ați primit atunci vestea despre ororile săvîrșite de către legionari?

Cu vreo două săptămîni înaintea pogromului am fost la București, pentru că voiam să-mi fac actele pentru plecarea în Palestina și pentru a lua legătura cu centrala organizației sioniste. La Siret exista o organizație de tineret sionist în care am activat. Pregăteam tinerii în vederea emigrării în Palestina. N-am rezolvat nimic la București. Am aflat după reîntoarcerea mea că evreii au fost masacrați în abator și îngropați în cîrloge.

Dar totuși de ce ați plecat în România? Privită din Germania, România părea o țară sigură, în care evreii vor putea supraviețui nestîngheriți?

Regatul României încă nu era atunci o țară oficial fascistă. Noi doream să emigrăm prin România în America, să-l luăm și pe tata cu noi, pe care trebuia să-l întîlnim la Paris ș.a.m.d. Toate planurile au eșuat din pricina începerii războiului.

Cum s-au organizat transporturile de către autoritățile românești?

Am fost înștiințați prin afișe că la ora cutare trebuia să fim la gară, că avem voie să luăm cu noi doar cîte o valiză și o sumă mică de bani. Toți cei care nu respectau ordinul riscuiau să fie executați. Eu aveam atunci 15 ani, totul semăna pe undeva cu o aventură. Mama plîngea, adulții erau disperați. La gara din Rădăuți am fost virțiți cîte 40-50 de persoane în bou-vagoane; via Cernăuți, am traversat întreaga Basarabie pînă la Nistru, unde am

corborit. De partea cealaltă a Nistrului se zărea orașul ucrainean Moghilev-Podolsk aproape total distrus, ocupat deja de către trupele româno-germane. Ținutul Transnistriei se afla sub administrație românească. Ne-am deplasat în satul depopulat Ataci, pămîți de niște jandarmi, unde am stat două zile, primind apoi ordinul de plecare la Moghilev-Podolsk. Trebuia să plătim trecerea cu bacul. Noi am decis să rămînem în oraș - ghetoul încă nu se înființase atunci -, ceilalți mergînd mai departe. Mii de persoane s-au cazat într-o imensă sală de cinema, apoi ne-am căutat o clădire mai puțin avariată. Cînd s-a înființat ghetoul, un prieten, care avea relații bune cu comandantul român al orașului, ne-a facilitat cazarea într-o școală. Zilnic seseau noi transporturi de evrei, umplînd ghetoul pînă la refuz. Majoritatea dormeau pe stradă sau în vreo ruină. Nu exista mîncare. Eu avînd 15 ani și fiind primit în grupul de adulți amintit, am supraviețuit foamei doar datorită acestei împrejurări fericite. Grupul acesta s-a ocupat imediat de comerț ilicit, oferind țăranilor haine sau încălțăminte în schimbul unor alimente. Țăranii intrau noaptea clandestin în ghetou. Românii nu prea știau ce să facă cu noi. O parte dintre evrei au fost predați germanilor staționați la stînga Bugului, unde au fost lichidați. În alte localități s-au înființat lagăre de muncă. Românii care controlau aceste lagăre l-au omorît pe deținuții evrei. Însă majoritatea celor deportați locuiau în ghetourile transnistrene, unde au murit de foame și de tifos. Mai târziu s-a repus în funcțiune la Moghilev o întreprindere siderurgică. Aceasta a fost condusă de inginerul rădăuțean Jägendorf. Astfel, cei angajați în această fabrică primeau hîrtiile necesare de ședere, ceilalți erau obligați să părăsească localitatea. Noapte de noapte au avut loc razii cu scopul de a-i prinde pe cei fără hîrtii în regulă, deci fără dreptul de ședere. Raziile erau efectuate de către poliția și jandarmeria române, ajutate de către poliția evreiască, înființată și formată din deportați.

Cum a reacționat populația românească față de măsurile de deportare a evreilor?

La Siret, de pildă, au mai rămas cîteva persoane, deoarece erau grav bolnave și nu puteau da curs ordinului de evacuare. După plecarea noastră, precum am aflat mai târziu, poliția i-a scos pe cei rămași din casele lor, transportîndu-i spre cimitir prin oraș - unde populația, scuipîndu-i, i-a întîmpinat cu ouă clocite și cu roșii. Acolo au fost împușcați toți bătrînii și bolnavii rămași. Nici unul nu a supraviețuit. Noi, ceilalți, ajunși la Craiova, am fost întîmpinați de populația orașului cu scuipături. Îmi amintesc de o tînră româncă ce striga: "Jidani, jidani, la abator cu voi!".

Cum s-au comportat autoritățile românești cu deținuții evrei din lagărele transnistrene?

Mulți au relatat despre bătăi sau despre oameni aruncați în Nistru. La noi nu s-au întîmplat asemenea lucruri. În ghetou, poliția evreiască a exercitat controlul. În timpul unor razii, polițiștii evrei și românii îi băteau pe cei care nu se supuneau ordinului, în interiorul ghetoului n-au fost împușcați oameni.

Se poate compara poliția evreiască din ghetouri cu așa numiți kapo din lagărele de concentrare naziste?

Da, dar aici aceste forțe n-au acționat atît de brutal. Această poliție avea doar sarcina de a ajuta poliția română. Deci de a da o mîină de ajutor la razii și de a controla piața negră existentă în oraș. Dar ultima însărcinare nu prea a fost luată în seamă, pentru că majoritatea polițiștilor evrei s-au lăsat mituiți.

Cum vă explicați amnezia politico-istorică din România de azi, vizavi de ororile din lagărele antonesciene?

Antonescu a sacrificat o parte din evreii României, salvîndu-i, de voie, de nevoie, pe cei din Regat. Evreii basarabeni și bucovineni au fost sortii lichidării. Din fericire, românii n-au fost atît de bine organizați ca nașiții. Pentru început au deportat pe mulți evrei, apoi să nu uităm că un număr mare a fost împușcat cu prilejul intrării trupelor româno-germane în Basarabia. Scopul lui Antonescu a fost lichidarea lor, dar el nu știa exact cum s-o facă. Cei nepredați germanilor au fost supuși morții prin infometare. După eșecul de la Stalingrad ororile au încetat, Antonescu lăsîndu-i în pace pe evrei.

Dumneavoastră relațiați în romanul "Noaptea" despre un microcosmos concentraționar...

...nu este un roman despre un lagăr de concentrare, ci despre un ghetou bîntuit de foame și încercarea unor oameni de a supraviețui. Povestirea ca atare este inventată, însă situațiile descrise sînt reale. Nu există nici o diferență între realitatea descrisă și cea real-existentă. De pildă, povestea cu bordelul - care într-adevăr a existat - și în care trebuiau să "muncească" fete evreice. Bordelul era rezervat în exclusivitate militarilor români.

Cum l-ați caracterizat pe Antonescu și ce părere aveți despre încercările de reabilitare a fostului dictator, formulate de mai multe organizații?

Drept soldat și naționalist care a făcut greșeala de a-i sacrifica pe evrei și care s-a agățat de carul lui Hitler, sperînd că va putea să profite în urma acestei conjuncturi. O reabilitare este ceva de neînchipuit. Antonescu n-a fost doar un aliat al lui Hitler, ci și o persoană vinovată de genocidul practicat împotriva evreilor și țiganilor. Dacă România vrea să devină un stat democratic, nu-și poate permite reabilitarea lui Antonescu. O astfel de reabilitare este incompatibilă cu democrația.

(Fragmente din interviul difuzat de "Deutsche Welle", 1993)

statui ale lui Ion Antonescu în diferite orașe din țară, fapt care ar dauna relației României cu Statele Unite (și, implicit, șanselor de păstrare a clauzei națiunii celei mai favorizate). Credem că atunci când opinia publică românească va cunoaște într-adevăr anii '40-'44, Ion Antonescu nu va mai putea fi utilizat ca o "diversiune în bronz".

NEAGU DJUVARA

Basarabia și Bucovina nu trebuiau cedate fără luptă

Un patriot lipsit de experiență politică și convins de rolul său providențial

Termenul "fascist", care a desemnat la origine sistemul politic și economic instituit de Mussolini în Italia, a căpătat cu vremea, mai cu seamă în jargonul marxist, un înțeles infamant și, totodată, vag. E calificat "fascist" orice adept al unui regim autoritar - cu excepția, bineînțeles, a regimurilor "socialiste", unde, dictatura fiind a proletariatului, ea e justificată.

În acest sens general și cu caracter evident critic, Antonescu a fost și el un "dictator fascist". Dacă se analizează însă politica lui economică sau culturală în scurta perioadă de timp cât a deținut puterea - mai puțin de patru ani -, Antonescu n-a aplicat nici doctrina fascistă în economie (corporatism, autarhie etc.), nici vreun principiu "totalitar" în domeniul cultural. Deci, stricto sensu, n-a fost fascist. A împărtășit însă cu mulți români din generația lui anumite concepții de naționalism exagerat, cu coloratură xenofobă și antisemită, și când a preluat puterea, le-a pus în practică cu conștiința împăcată și, probabil, cu convingerea că majoritatea compatrioților săi îl aprobă.

Antonescu era pătruns de noțiunea de disciplină și de ascultare oarbă față de ordinele date - mentalitate care face ca militarul, în orice vremuri și pe toate continentele, să fie cel mai rău pregătit pentru a juca un rol în sfera politică, unde dialogul și compromisul sînt elemente esențiale. Dar el n-a fost doar un militar ajuns la cîrma țării, ci și un

ambitios politic. (Un prieten al lui, cu care făcea plimbări prin Bucegi cu ani înainte de război, relatează că de pe atunci Antonescu nutrea planuri de guvernare autoritară și se vedea ca un mîntuitor al neamului.) Crescîndu-și popularitatea a Mișcării legionare începînd din 1937 trebuie să-l fi contrariat pe Antonescu. Dacă dăm crezare afirmațiilor lui Horia Sima, Antonescu a încercat să obțină de la acesta, după alianța politică din septembrie 1940, comanda supremă a Legiunii - ceea ce nu înseamnă însă din partea lui o sinceră adeviere la crezul legionar. Deci, dacă ar fi să-l definim pe Antonescu, n-am putea spune că a fost nici pragmatic, nici fanatic, nici simplu militar disciplinat: mai curînd un patriot sincer, lipsit de cultură generală și de experiență politică, dar convins de rolul său providențial - categorie umană care poate da (mai rar) genii și (cel mai des) conducători politici dezastruoși.

Antisemitismul românesc între legendă și realitate

Tratamentul diferențiat aplicat de Antonescu evreilor din Basarabia și Bucovina de nord se datorează fără îndoială atitudinii ostile manifestată față de români pe care mulți evrei din acele ținuturi o avuseseră în momentul retragerii dramatice a trupelor române în iunie 1940. S-a creat atunci o mentalitate tinzînd a face răspunzătoare toată populația evreiască pentru faptele citorva. Un istoric imparțial ar căuta desigur originea acestor manifestări antiromânești în sentimentul pe care-l aveau mulți evrei de a fi fost disprețuiți sau urțiți de societatea românească, în orice caz marginalizată, ceea ce explică și opțiunea socialistă sau comunistă a unora dintre ei.

Antonescu va fi nutrit probabil gîndul de a profita de război pentru a împinge către răsărit o întreagă populație care, de un veac și jumătate, imigrase în nord-estul țării. Nici principiul inuși, și cu atît mai puțin felul inuman în care a fost aplicat nu sînt admise de dreptul internațional și de morala umanitară. Drama deportărilor în Transnistria și sinistru episod al trenului de la Iași din 29 iunie 1941 trebuie să fie bine cunoscute de toată lumea în țară, căci, atîta vreme cît nu ne recunoaștem păcatele din trecut, nu există adevărată vindecare. Totodată însă ar fi de dorit ca și de partea acuzatorilor noștri să nu fie exagerate cifrele și să nu se tăgăduiască realitatea anumitor fapte și atitudini ale populației evreiești din Basarabia și Bucovina în 1940-1941. S-a creat astfel, pe plan internațional, o adevărată legendă a antisemitismului românesc, care deformează în mod grav realitatea și, ca efect de bumerang, dă arme extremiștilor național-comuniști de azi. Voi relata aici o experiență personală, desigur minoră, dar, din nefericire, semnificativă: răsfoind într-o zi Atlasul istoric publicat prin 1960 de editura Stock din Paris, dau de harta cu titlul "Soluția finală", în care erau trecute pe regiuni cifrele evreilor exterminați în lagărele naziste. Văd cu consternare cifra de 150.000 într-un cerc înscris în Transilvania de sud-vest, adică în partea lăsată României de Diktat-ul de la Viena. Am scris o scrisoare amănunțită direcțiunii editurii, dînd ca principală referință cartea d-ilor Sabin Mănuilă și dr. Filderman și insistînd asupra faptului că - în orice caz - cele 150.000 de victime trebuiau trecute pe seama guvernului maghiar de atunci și înscrisă deci, la o nouă ediție, în jumătatea de nord-est a Transilvaniei. Am primit un răspuns insolent de la un director al editurii, în care mi se spunea pe scurt că știu ei ce au făcut românii cu evreii și că n-au ce face cu sordida mea contabilitate de cadavre.

În aceeași ordine de idei, acum vreo trei sau patru ani, prezentatoarea Televiziunii franceze, Anne Sinclair, a făcut în cursul unei emisiuni exact aceeași afirmație ca Atlasul Stock privitor la deportările din Ardeal - de data aceea în fața a milioane de telespectatori. Mai grav: scriitorul Ellie Wiesel (premiul Nobel, originar din Sighetul Marmășei și care a trăit evenimentele), aflat lîngă dînsa, n-a întrerupt-o pentru a restabili adevărul.

Într-un cuvînt, literatura de specialitate și mass-media occidentale n-au reținut decît deportările din Transnistria și pogromul de la Iași, adică învinuirile ce se pot efectiv aduce guvernării Antonescu din 1940-1942, fără a reține și aspectele favorabile mareșalului, anume refuzul său categoric și continuu de a preda germanilor pe evreii români (cel puțin pe cei de la vest de Prut).

Cîtă vreme, de o parte și de alta, nu se renunță la exagerări sau tănuiri, pînă nu facem legămînt, ca în jurămîntul martorilor în Justiție de a spune adevărul, tot adevărul, numai adevărul, nu se va ajunge niciodată la mult dorita iertare și împăcare.

Episodul 23 august 1944

De la încercuirea Stalingradului, armata germană - și implicit armata română - a mers din înfrîngere în înfrîngere. E clar, prin urmare, că lovitură de stat de la 23 august a fost "cea" mai puțin rea dintre soluții. Conform dreptului constituțional românesc, generalul Ion Antonescu a deținut puterea în calitate de prim-ministru desemnat de Rege, factorul constituțional cîrșia îi incumba sarcina de a numi prim-ministrul. Cînd acest factor constituțional retraie unui prim-ministru misiunea ce-l fusese încredințată, acesta din urmă are datoria să-și dea demisia pe loc. Numai refuzul îndărătnic al lui Antonescu la 23 august 1944 a antrenat arestarea lui. Stricto sensu, dăstuirea unui prim-ministru de către șeful statului nu poate fi calificată "lovitură de stat".

Lupta mai departe alături de Germania, față de continua retragere a armatelor germane - uneori, ca în Ucraina de sud și în Crimeea, cu caracter de derută - și față de implicarea totală a Statelor Unite în război, apărea în august 1944 oricărei minți luminate ca un act de sinucidere națională. Sînt prea puține cazuri în istorie cînd un popor să nu-și fi încălecat angajamentul de a nu face pace separată, atunci cînd propriul său teritoriu este cîmpit. În cel de-al doilea război mondial, Franța a părăsit alianța engleză cînd a fost pe jumătate ocupată de germani, Italia a capitulat cînd a fost pe jumătate ocupată de Aliați și eroica Finlandă va face la rîndul ei ce am făcut și noi. Mareșalul Antonescu a înțeles și el necesitatea ieșirii noastre din război, dar a amînat hotărîrea la nesfîrșit, spunînd că nu era niciodată momentul potrivit sau că-și dăduse cuvîntul de onoare lui Hitler. Ce era cetățeanul Ion Antonescu ca să pună în cumpănă onoarea sa de militar cu soarta a 20 de milioane de concetățeni? Românii n-aveau nici o datorie morală față de Germania hitleristă, care ne îndemnase să cedăm în fața ultimatumului sovietic din iunie 1940 și ne silise apoi să cedăm unguirilor jumătate din Ardeal și bulgarilor Cadrilaterul.

Printr-o manevră machiavelică, sovieticii prezentaseră lui Frederic Nanu, ministrul nostru la Stockholm - deci reprezentant al guvernului Antonescu -, condiții ceva mai bune decît negocierilor din partea Opoziției (la Cairo sau tot la Stockholm). Dar la aceste propuneri, comunicate telegrafic de Nanu la începutul lunii iunie 1944, cînd trupele sovietice erau încă pe Bug, guvernul Antonescu n-a răspuns pînă la 23 august, cînd trupele sovietice erau la două zile de Galați. În noaptea de 22 spre 23 august, Mihai Antonescu mi-a încredințat misiunea de a spune la Stockholm ministrului Nanu să reia negocierile cu ambasadoarea sovietică Alexandra Kollontay (iar nu, cum scriu unii publiciști prost informați, ca să fie semnat acolo nu știu ce document). Mihai Antonescu nici nu era sigur că sovieticii erau dispuși să reia negocierile! Primele trei întrebări pe care Fred Nanu trebuia să le pună doamnei Kollontay erau: 1. dacă Uniunea Sovietică era dispusă să reia negocierile; 2. dacă condițiile ar fi aceleași ca în aprilie 1944; 3. unde și cum să se ducă negocierile (v. raportul meu către ministrul Nanu, Stockholm, 25 august 1944, o copie aflată la Hoover Institution on War, Revolution and Peace, Stanford University, California). Așadar, legenda - a cărei sursă n-am izbutit pînă acum s-o găsesc -

(Continuare în pagina 10)

(Urmas din pagina 9)

Basarabia și Bucovina nu trebuiau cedate fără luptă

că ar fi existat o telegramă de la Stockholm în chiar dimineața zilei de 23 august, prin care sovieticii ar fi acceptat condițiile pose de Antonescu (telegramă care ar fi fost tănuțită Antoneștilor), nu are nici un temel, fiind de-a dreptul imposibilă: Antonescu n-avea de așteptat un răspuns de la sovietici, ci aceștia așteptau răspunsul guvernului român. Acest răspuns n-ar fi parvenit - și încă în termenii vași pe care-i relatez mai sus - decât cu misiunea mea la Stockholm, în 24 august.

Instrucțiunile pe care le duceam eu la Stockholm, iar colegul meu Emil Ciurea la Ankara, urmăreau reluarea (sau, respectiv, activarea) unor negocieri care ar fi durat, fatal, zile și săptămâni, răstimp în care mareșalul credea că va stabili frontul pe linia Focșani-Nămoloasa-Galați. Acolo însă se aflau fortificații depășite, îndreptate în 1917 către sud-vest. Apoi mareșalul nu acedea la cererea comandamentului german de a dota cu trupe proaspete acele poziții. El sconta deci pe regrouparea unor unități în derută, decimate și demoralizate și, bineînțeles, pe retragerea trupelor germane de pe tot frontul din Moldova pe acest front mai restrâns.

De fapt, răgazul pe care l-am fi obținut eventual (citeva săptămâni?, citeva zile?) s-ar fi datorat mai curând necesității în care s-ar fi găsit unitățile sovietice de a se refăce și a-și apropia bazele de aprovizionare. Dar se gîndesc oare "strategii" noștri care speculează azi asupra unei eventuale continuări a rezistenței româno-germane ce însemna de fapt apărarea liniei Galați-Focșani prelungite de Carpați răsăriteni pînă la frontul germano-sovietic din Polonia? Dincolo de creasta Carpaților, dincolo de trecătorile Oituz, Bicaz, Prislop, se afla armata ungară, care apăra granițele Ungariei așa cum fuseseră "desenate" de Diktat-ul de la Viena. Ducîndu-mă departe lupta pe acea linie, noi apărăm de-acum Ungaria și pierdem speranța de a mai obține la negocierile de pace retrocedarea Transilvaniei de nord; ba dădeam poate Ungariei răgaz de a face ea un "23 August" înaintea noastră. Armistițiul trebuia cerut atunci, imediat, fără șovăire și fără întîrziere. Nu exista alternativă.

În desfășurarea implacabilă a evenimentelor celui de-al doilea război mondial, nu atunci a existat o alternativă pentru noi, ci doar în momentul ultimatumului sovietic de la 26 iunie 1940. Cînd susțin în public teza că responsabilii noștri politici de atunci (cu excepția lui Nicolae Iorga și a lui Ștefan Ciobanu) au făcut o mare greșală, în sensul că nu trebuia să cedăm Basarabia și Bucovina fără luptă, nu găsesem aprobare nici la 10% din compatrioții mei. Imi mențin totuși cu îndărătnicie părerea. În speranța de a convinge barem pe cîțiva din noile generații: sînt clipe în viața unei națiuni cînd iscusința diplomatică și calculul politic imediat trebuie să cedeze în fața unui imperativ categoric. Nu dai sub amenințare și fără luptă o țigie din trupul țării. Cunoscînd urmările cedării noastre, putem acum, după o jumătate de veac, să ne dăm seama că observarea aceluia "imperativ cate-

goric" n-ar fi însemnat o absurditate politică: sovieticii s-ar fi oprit pe Prut, cum erau înțelegi cu nemții, iar noi, chiar atunci, puteam presupune că Germania, care depindea aproape în întregime de petrolul nostru pentru continuarea războiului, în caz de rezistență a noastră pe Nistru, ne-ar fi invadat țara de la apus pentru a pune mîna pe cîmpurile de petrol. Am fi fost ocupați ca Polonia de ambele mari puteri totalitare ale vremii. Probabil am fi mîncat "salam cu soia" cu cîțiva ani mai devreme, dar ieșeam cu față curată, ceea ce contează mai mult în viața unui popor decît distrugerile materiale, care se repară, și chiar decît viesțile omenești. De altfel, nu începe îndoială că am fi avut atunci de zece ori mai puține pierderi umane decît am avut cînd am mers pe urmă pînă în Caucaz și înapoi, și apoi spre apus pînă în munții Tatra - pentru a fi de atunci urliți sau batjocoriți de o lume întreagă: de ruși că am îndrăznit să ne infundăm în Sfînta Rusie, de nemți că i-am trădat la 23 August, de anglo-americani că le-am declarat război, de francezi că de ce-am fost aliați germanilor, de sîrbi și de greci că de ce am lăsat liberă trecere armatelor germane... Dacă am fi rezistat în Basarabia în iunie 1940, poate n-ar îndrăzni azi un Mircea Snegur să vorbească de o "națiune moldovenească" deosebită de națiunea română. Proasta "imagine" a noastră este urmarea capitulării de la 27 iunie 1940, nu a actului de la 23 august 1944, care a fost o necesitate absolută, deși tragică.

Erorile lui Antonescu în conducerea războiului

Mai trebuie subliniat că obstinația mareșalului la 23 august nu era prima lui eroare în conducerea războiului și a țării. Unele surse afirmă de pildă că, atunci cînd armatele noastre au ajuns în apropierea Odesei, comandamentul german l-a sfătuit pe Antonescu să se mărginească a impresura orașul pe care rușii îl puteau aproviziona pe mare. El a ținut, pentru "glorie", ca orașul să fie luat cu asalt, cînd noi nu aveam mijloacele necesare asediului unui oraș întărit (vorbesc din experiență proprie, întrucît eram acolo). Am avut la atacul Odesei - în mod inutil, în termeni strategici - pierderi de peste 17.000 de morți și zece de mii de răniți, din care mulți invalizi pe viață. Cînd a hotărît, împotriva sfatului șefilor partidelor istorice, să continue războiul dincolo de Bug, nu s-a mulțumit, ca ungerii, să trimită un număr restrîns de unități moderne, blindate și motorizate, în stare să "țină pasul" cu armata germană și capabile de o cît de mică autonomie de mișcare. A trimis jumătate din armata țării, filtră mijloace moderne de transport, cavalerie, vînători, chiar infanterie, trupe care, cînd a survenit dezastrul de la Stalingrad, s-au aflat totuși depășite, trenate, cînd nu căzuseră în captivitate sau nu fuseseră nimicite, într-o retragere dramatică. Antonescu poartă o mare parte de vină pentru această înfrîngere și pentru moartea a sute de mii de oameni.

Nunit de germani comandant al unui sector al frontului, n-a crezut de cuviință să ia efectiv în primire acest comandament, nici n-a inspectat atunci frontul ca să-și dea seama personal de pozițiile cu neputință de ținut, care fuseseră afectate unităților noastre, cu regimente răsirate pe kilometri și fără spate acoperit. Dacă a știut-o din rapoarte, nu a protestat destul de energic pe lîngă comandamentul german. Poate nu știa nici că unele unități nu primiseră încă în noiembrie echipamentul de iarnă (informația o dețin de la un ofițer de stat major scăpat ca prin minune din încercuirea din stepa calmuță și venit puțin după aceea să ne relateze evenimentele la Reg. 6 Dorobanți Mihai Viteazul). Nu mai pomenesc nici de spiritul vindictiv cu care Antonescu a trimis cu precădere în misiunile cele mai premejdonoase pe tinerii "fișuți" ca legionari.

Într-o țară în care de o jumătate de veac sistemul comunist a pricinuit apariția altor slăbiciuni, lașități și ticăloșii, dirigenția unui Antonescu și curajul său afidător în fața morții nu pot stîrni decît admirație și respect. Dar aceasta nu-i de ajuns pentru a șterge greșelile de care s-a făcut vinovat, nu-i destul ca să i se ridice acum statuia. A-l prezenta astăzi pe mareșalul Antonescu ca un model de bărbat de stat este, din punct de vedere istoric, eronat și, din punct de vedere politic, cel puțin inoportun.

Fundația Soros pentru o Societate Deschisă anunță

UN CONCURS pentru DOTAREA CU APARATURĂ DE CHIRURGIE VIDEOENDOSCOPICĂ

Scop: continuarea dotării cu echipamente de chirurgie videoendoscopică a spitalelor, câte unul în domeniile: chirurgie digestivă, chirurgie ortopedică și chirurgie ginecologică.

Concursul este deschis tuturor spitalelor din țară care au în dotare secții de chirurgie digestivă, de chirurgie ortopedică sau de chirurgie ginecologică. Selecția va fi făcută de o comisie formată din specialiști în domeniu.

Condiții de participare:

- ◆ Spitalul să nu dețină aparatură pentru acest tip de chirurgie;
- ◆ Spitalul să aibă sală de operație (în bloc operator) care va putea fi destinată chirurgiei videoendoscopice;
- ◆ În secția respectivă există cel puțin un medic specializat în chirurgie videoendoscopică, acesta urmînd să lucreze efectiv cu echipamentul. În plus, în secție trebuie să existe disponibilități pentru a mai pregăti cel puțin un al doilea medic specialist în domeniu (ambii medici - sub 45 ani). Specializarea celui de-al doilea medic (într-unul din centrele deja existente în România sau în străinătate, printr-un stagiu specific) va fi făcută prin eforturile proprii ale secției sau spitalului, în cel mult 6 luni de la data prezentului anunț.
- ◆ Directorul de proiect va completa o cerere de finanțare, care se poate obține de la oricare dintre filialele Fundației Soros pentru o Societate Deschisă.

Se vor anexa:

- ◆ Acordul în scris al șefului de secție și al directorului spitalului, prin care se confirmă posibilitățile de utilizare ale unei instalații de chirurgie videoendoscopică într-una din sălile de operație, destinată acestui scop;

- ◆ Curriculum vitae pentru directorul de proiect, copiile actelor prin care se aleasă specializarea sa în domeniu, lista de lucrări științifice;
- ◆ Recomandări pentru sprijinirea acestei cereri oferite de cel puțin 2 personalități din lumea medicală.

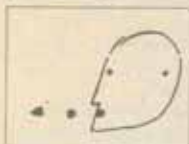
Solicitațiile primite în 1993 privind participarea la programul pentru dotarea cu echipamente de chirurgie videoendoscopică și care nu au câștigat atunci concursul vor fi luate în considerare la concursul din acest an, dacă dosarele respective vor include următoarele:

- ◆ directorii de proiect vor completa nouă cerere de finanțare;
- ◆ vor fi obținute noi scrisori de recomandare - pe formularele din cererea de finanțare;
- ◆ o nouă scrisoare din partea conducerii spitalului și a șefului secției respective, confirmînd acordul pentru utilizarea echipamentului de chirurgie videoendoscopică în conformitate cu condițiile prezentului concurs.

Cererile corect completate și complete se pot depune la secretariatele oricăreia dintre filialele Fundației Soros. Termenul limită pentru depunerea cererilor: 16 mai 1994.

Adresele Fundațiilor Soros din țară:

- ◆ BUCUREȘTI: Calea Victoriei 155, bloc D1, sc. 7 et. 3, tel. (01) 659 7427, (01) 659 1321; fax: (01) 312 2745; (01) 650 6325 - coordonator de program: Dragov Munteanu;
- ◆ TIMIȘOARA: Piața Victoriei 2, cam 317, cod poștal 1900; tel/fax: (056) 190 804;
- ◆ IAȘI: Bulevardul Copou 19, CP 1356, of. poștal 6; tel: (032) 146 935, 147 241, 147 804, 145 530; fax: (032) 147 100;
- ◆ CLUJ: Str. Mărului nr. 5; CP 1084; tel / fax: (064) 197 121;
- ◆ BRAȘOV: Str. Iuliu Maniu nr. 47, COPCO, cam. 516, tel/fax: (068) 151 693.

Althusser, unul dintre cei mai influenți marxști, nu l-a citit pe Marx decât fragmentar

Marxismul pare să nu mai aibă viitor în Europa de Est, nici în România. Dar în Occident?

În România, marxismul a ajuns aproape un cuvânt de ocară: este de neconcepțut ca un intelectual să exprime idei marxiste fără să se simtă amenințat, aproape fizic. Dar este o atitudine superficială, pentru că moștenirea intelectuală a marxismului e departe de a fi epuizată. Desigur că trebuie să facem distincția între diferite marxisme: mai întâi între marxismul de tip sovietic, degradat într-un comunism de tip naționalist al lui Ceaușescu, și marxismul occidental - de fapt marxismele occidentale. Pentru că existau diferite tendințe de marxism teoretic, de sociologie a culturii de felul lui Louis Althusser, Lucien Goldmann, Raymond Williams (care stă la originea unei întregi școli de studii culturale și are acum o influență largă în Statele Unite, în mediile universitare). Marxismul occidental era mult mai puțin dogmatic decât marxismul sovietic (care nu era o teorie de tip filosofic, ci doar un instrument al Puterii). Deși aș fi aronțat în presupunerile lui fundamentale, după părerea mea marxismul răspundea unor necesități de ordin intelectual. Marxismul lui Althusser, pe de o parte foarte dogmatic, pe de altă parte foarte idiosincronic, s-a compromis în Franța, mai ales după ce Althusser, nebun, și-a strangulat soția, a fost internat într-un azil psihiatric și declarat ireponsabil pentru actul lui. Între timp a apărut o carte, în care el încearcă să-și explice viața, mai mult în termeni psihanalitici: în această carte găsești un amestec foarte straniu de megalomanie și de dorință de autoînvinovățire; între altele, el se autoînvinovățește că nu l-a citit pe Marx decât fragmentar. Deci el este unul dintre marxștii cei mai influenți, dar nu l-a citit pe Marx decât fragmentar. Althusser a avut succes în anii '60-'70 în Franța și, în mod curios, are un mare succes în cercurile universitare americane, mai ales în disciplinele umanistice. De fapt, nici americanii nu-l citește pe Marx, citește doar un articol sau două de Althusser și construiesc pornind de acolo.

Marxismul oferă un mecanism pentru articularea urii

Și atunci ce fel de marxism este "marxismul american"?

Acest marxism nu se bazează pe o lectură a lui Marx, nici pe o lectură a teoreticienilor influenți ai marxismului (Althusser, Lukacs), din care, cel puțin în America, se citește și se citează doar două-trei esouri. Există, desigur, și alți oameni mai serioși care încearcă să revitalizeze marxismul, injectând în el idei psihanalitice (ceea ce doace la o formulă veche mai veche, așa-numită freudo-marxism) sau injectând în el concepte împrumutate din teoriile structuraliste, post-structuraliste ș.a.m.d. Deci prima constatare e că nu mai avem un marxism pur, ci unul amestecat cu tot felul de alte doctrine și ideologii. Marxismul american tipic de astăzi este cineva care foarte rare ori îl citează pe Marx, îl citează mai des pe Althusser, îl citează foarte des și cu foarte mult respect pe Freud și pe Derrida. Teoretic, formula aproape că n-are coerență. Și atunci nu mi-am pus întrebarea: de ce o serie de profesori americani adoptă această metodologie (generos numită metodologie marxistă în 1994? Explicațiile la care am ajuns sînt următoarele: Întîi, există o nemulțumire a multor intelectuali față de sistemul politic din America, ale cărui imperfecțiuni sînt evidente. Sistemul de piață este cel mai puțin rău dintre sistemele posibile de economie, de organizare a societății, dar are foarte multe defecte, creează distincții sociale importante, piața este oarbă (dacă nu oarbă, miopă), piața este insensibilă. O serie de oameni idealști, care își pun problema sărăciei și a marilor diferențe sociale ș.a.m.d. existente în America, găsesc în marxism o ideologie a justiției sociale. O a doua explicație este că marxismul, chiar în combinație cu toate aceste alte filosofii, teorii, metodologii, oferă un mecanism pentru articularea

MATEI CĂLINESCU Marxismul nu e lipsit de viitor, dar viitorul va fi altfel decît trecutul

- interviu realizat de
Gabriela Adameșteanu -

urii. Multă oamenii urăsc anumite grupuri, anumite sisteme instituționale, și marxismul le permite să dea urii o aparență justificare teoretică, o aparență coerentă. Marxismul le servește psihologic, ca un fel de defulare.

Modelul marxist funcționează și în cadrul feminismului radical, al grupurilor militante negre, hispanice etc.

Marxismul e folosit ca model de gândire nu numai de oameni care se intitulă marxști, ci și de alte grupuri. În mișcarea feministă americană (grupurile cele mai radicale), modelul marxist funcționează în felul următor: de-a lungul istoriei femeile au fost nedreptățite, au fost ținute într-un fel de

robie ascunsă, uneori deghizată, alteori chiar foarte vizibilă, au fost spălate pe creier și li s-a creat o mentalitate de tip patriarhal masculin; deci ele nu și mai dau seama că sînt oprimare. Și atunci femeilor trebuie să li se ridice conștiința politică a sexului femeiesc și a drepturilor acestui sex care au fost călcate în picior de-a lungul istoriei. Un grup de femei de avangardă, înaintat, trebuie să injecteze deci conștiința sexului femeiesc și a intereselor lui politice în masele de femei. Deci modelul marxist funcționează în cazul feminismului, doar că nu se discută despre clase sociale, ci despre diferențe sexuale. Multe dintre feministele radicale cred într-adevăr că femeile vor salva lumea (exact așa cum proletariatul urma să salveze lumea în teoria marxistă), și apar aici niște utopii feministe, cum erau utopiile marxiste. Femeile ar fi în mod organic înclinate spre valori neagresive, neviolente, și deci o lume a viitorului în care femeile vor fi salvat umanitatea va fi o lume mai blîndă, mai generoasă, mai maternă, fără războaie, fără agresiuni sau va exista agresiune numai la un nivel marginal. Pentru feministele radicale, ideea de masculinitate este la fel de detestabilă ca și ideea de imperialism, de burghezie exploatoare etc. pentru marxștii clasici. Sînt aspecte umoristice aici: în editurile universitare, limbajul este reconstituit în așa fel încît să nu conțină elemente antifeminine. De pildă, cuvîntul *mankind* este înlocuit cu *humankind*, nu se mai poate spune *chairman*, se spune *chairperson*. Exact cum în marxism se scoteau cuvinte religioase. Acum poți să-l folosești pe "Dumnezeu", poți să vorbești de îngeri ș.a.m.d., dar nu mai poți să folosești pronumele masculine ca pronume general. Același model servește grupurilor militante din diferite rase (negri, hispanici, populații asiatice) minoritare în America. Aceste grupuri dezvoltă ceea ce se numește un **discurs postcolonial**, în care, de asemenea, se argumentează: colonialiștii (inclusiv colonialiștii și neocolonialiștii americani) au spălat pe creier națiunile colonizate etc. Acum noi ne aflăm în America, continuăm să fim exploatați, trebuie să ne tragem conștiința politică, să luptăm pentru drepturile noastre. Iar marxismul devine iarăși o bună armă. Deci iată că marxismul, care în România pare a nu mai avea viitor (și nici în Europa de Est), răspunde necesităților ideologice și psihologice ale unor importante grupuri minoritare.

Există și economiști marxști?

Nici unul dintre economiștii americani importanți nu datorează ceva marxismului. Marxismul este considerat de economiști o curiozitate istorică. Ideile economice ale lui Marx nu sînt mai prețuite în cercurile economiștilor decât ideile economice ale ayatolabului Khomeini. Însă ideile lui social-politice reprezintă altceva. Și atunci apare chestiunea transformărilor marxismului. O serie de teorii derivate din troțkism, din diferite alte ramuri ale marxismului, pînă la urmă își pierd originile (cel puțin terminologice) și nici nu se mai exprimă în termeni "clasici", ci în alții, perfect analogi. De pildă, există acum teoria **noii clase** și a **noii societăți**, paradoxal, îmbrățășată și de dreapta și de stînga în America. Conform ei, nu mai există în America și în Occident o societate capitalistă, ci o societate managerial-birocrațică, în care clasa care conduce destinele sociale nu mai este burghezia, ci această nouă clasă managerial-birocrațică, tehnocratică. Numai că această clasă este caracterizată prin aceleași atribute negative prin care era caracterizată burghezia în teoriile marxiste clasice. Evident că originea marxistă a teoriei nu se mai poate vedea (sau o poate vedea numai cineva care știe bine despre ce e vorba). Deci este de fapt un marxism care nu-și mai recunoaște sursele marxiste. Sau și le recunoaște doar în parte. Deci marxismul poate să mai aibă un viitor în măsura în care el este o religie seculară care permite articularea anumitor sentimente general umane. Asta nu înseamnă că acest marxism va avea consecințe politice în sistemul democratic american.

Sînt excluse evoluțiile de acest tip?

Cred că în America sînt excluse. Nu e mai puțin adevărat că în anumite sectoare (de pildă sectorul umanistic al universității, sectorul mișcării feministe, al mișcărilor foarte radicale ale diferitelor minorități) poate să joace un rol. Alina vreme cit ideea de justiție socială va fi un ideal uman, atîta vreme cît vor exista oameni nemulțumiți care să aibă anumite resentimente și anumite porniri de ură împotriva unor stări de lucruri, atîta vreme cît vor exista mișcări revendicative ale unor grupuri cum sînt grupurile feministe radicale, elemente ale modelului marxist vor continua să fie folosite ca instrumente de articulare atît a discursului politic, cît și a gândirii celor care participă la aceste mișcări. Evident că viitorul marxismului va fi altfel decît trecutul. Nu vîd o revenire la leninism, nici măcar la troțkism (poate la un troțkism revizuit), dar proclamarea că Marx a murit, pe care o rostesc unul din **noii filosofi** în Franța prin anul '70, este prematură. Nu este exclus ca, în anumite forme, el să renască și în țările Europei de Est, în combinație cu alte idei, iar combinația între comunism și fascism (național-comunismul) este îngrijorătoare. După cum și teoriile neofasciste sînt îngrijorătoare, deși sînt marginale în Europa occidentală, dar mai puțin marginale în Europa de Est sau în Rusia. Deci trebuie să distingem între diferite tipuri de marxism ca discurs teoretic pe de o parte și ca practică politică pe de altă parte. S-ar mai putea adăuga că o altă explicație a continuității unui anumit tip de marxism în America este necesitatea unor tineri dintr-o cultură de tip protestant de a se simți vinovați, de a se culpabiliza. Marxismul este un instrument foarte bun de autoculpabilizare și de culpabilizare.

COSTEA MUNTEANU

Privatizarea românească în impas. Există soluții? (III)

Programul alternativ adoptat de partidele din opoziția democratică prevede o privatizare și restructurare descentralizată, pe cînd programele guvernamentale prevăd o privatizare și restructurare centralizate.

Intermediarii financiari din cadrul Programului alternativ de privatizare în masă descentralizată trebuie deosebiți în mod net de Fondurile Proprietăți Private, deoarece ei nu pot fi creați de către stat și trebuie să concureze între ei pentru obținerea punctelor de voucher de la cetățeni. De asemenea intermediarii trebuie să strângă informații și să-și liciteze punctele de voucher pentru a-și constitui portofoliile de investiții (în societățile comerciale privatizate).

În ceea ce privește mecanismul de alocare pe care îl utilizează Programul, toate societățile comerciale cu capital majoritar de stat trebuie incluse în proces. Excepție vor face societățile comerciale din domeniul comerțului cu amănuntul și serviciilor, care vor fi incluse într-un program separat prin care societățile existente vor fi divizate ("sparte"), iar clădirile și localurile vor fi transferate noilor proprietari în mod individual (pe baza procedurii caz-cu-caz). Pe de altă parte, o serie de regiuni autonome vor trebui să fie transformate în societăți comerciale și apoi incluse, de asemenea, în Program.

Nici chiar acele societăți care necesită o restructurare de amploare, care produc pierderi economice și/sau care sînt puternic îndatorate nu trebuie să fie inițial excluse din Program. Această propunere alternativă de privatizare descentralizată conține un mecanism de alocare a societăților comerciale către noii proprietari privați ce se bazează pe o metodă de determinare și selectare, prin pîrghiile pieței, a întreprinderilor viabile de cele neviabile. Drept urmare, putem spune că programul de privatizare în masă pe bază de *vouchere* și intermediarii financiari particulari conține nu numai elemente de privatizare descentralizată, ci și de restructurare descentralizată, deoarece privatizarea și restructurarea în acest caz se realizează la nivelul și prin intervenția operatorilor economici ce operează pe piață, ci nu la nivelul și prin intervenția instituțiilor și funcționarilor guvernamentali (cum prevăd, de fapt, programele guvernamentale curente de privatizare și restructurare). Înseamnă că diferența de substanță între ceea ce se aplică în prezent în domeniul privatizării/restructurării și ceea ce se propune prin Programul alternativ adoptat recent de partidele din opoziția democratică constă în aceea că programele guvernamentale curente prevăd o privatizare și restructurare centralizate, bazate pe intervenția activă a statului în derularea lor, în timp ce Programul alternativ are în vedere o privatizare și restructurare descentralizate, în care rolul statului este marginalizat la maximum, în timp ce subiecții efectivi ai procesului sînt operatorii economici particulari ce operează pe piața liberă.

Programul de privatizare în masă pe bază de *vouchere* va fi derulat prin organizarea unei licitații în două faze succesive. Totuși, anterior organizării rundelor de licitații pe bază de *vouchere*, pentru a nu exclude eventualitatea ca unii dintre investitorii serioși să plătească în numerar pentru cumpărarea de acțiuni sau active ale societăților incluse în Program, se prevede posibilitatea prezentării nerestricționate a unor oferte în numerar, de o valoare minimă, pînă la o dată limită. Odată încheiată pre-faza ofertelor în numerar, un procent de pînă la 10% din acțiunile întreprinderilor rămase pentru privatizare pe bază de *vouchere* vor fi rezervate pentru a fi distribuite gratuit sau în condiții pronunțat preferențiale conducătorilor și salariaților întreprinderilor respective. Toate celelalte acțiuni ale FPS care rămîn disponibile după înche-

ierea acestor două pre-faze vor fi vindute apoi, exclusiv contra *vouchere*, prin programul propriu-zis. Programul propriu-zis va fi derulat prin organizarea unei licitații în două etape: în prima, un pachet majoritar de acțiuni (30%) la fiecare societate comercială inclusă în program va fi vîndut contra *vouchere* unui investitor principal (strategic), fie acesta intermediar financiar particular (fond de investiții), fie cetățean individual care a achiziționat un număr mare de *vouchere*. Această primă fază servește două funcții:

- În primul rînd, să separe societățile comerciale care vor rămîni în programul de privatizare și vor parcurge cea de-a doua fază a sa (întreprinderile viabile) de cele care nu vor rămîni în programul de privatizare și vor fi, drept urmare, incluse în programele separate de lichidare și, respectiv, subvenționare (întreprinderile neviabile);

- În al doilea rînd, să aloce pachetele majoritare de acțiuni către intermediarii financiari și cetățenii individuali care au reușit să achiziționeze un mare număr de *vouchere*.

Prima dintre aceste funcții este realizată prin determinarea unui preț minim exprimat în puncte de *voucher* ce poate fi acceptat pentru achiziționarea unui pachet major de acțiuni la oricare societate comercială. Punctul esențial al acestei proceduri îl reprezintă relevarea de informații în legătură cu întreprinderile considerate de licitatori ca fiind neviabile. Întreprinderile evidențiate în acest fel ca fiind neviabile, întrucît nimeni nu este dispus să plătească pentru ele prețul minim în puncte de *voucher*, vor fi scoase din programul propriu-zis de privatizare în masă și incluse în programele adiacente de lichidare și subvenționare.

În cadrul celei de-a doua etape a programului propriu-zis de privatizare, acțiunile rămase disponibile ale întreprinderilor selecționate (adică pentru care s-au găsit intermediari sau individuali dispuși să plătească cel puțin prețul minim în cadrul primei faze) vor fi scoase la licitație, de această dată pentru toți deținătorii de *vouchere*, indiferent de mărimea numărului de *vouchere* deținute.

La încheierea procesului, *voucherele* vor fi în întregime schimbate contra acțiunilor pe care le deține în prezent FPS. Societățile comerciale din

portofoliul FPS vor fi integral privatizate - exceptîndu-le pe cele ce vor intra, în urma rezultatelor licitației, în programul de lichidare și subvenționare - iar FPS nu va mai exista.

În această situație, structura de proprietate tipică a unei societăți comerciale astfel privatizate va fi următoarea:

- 30% din acțiuni vor fi deținute de unul dintre Fondurile Proprietăți Private (exceptînd situațiile în care FPP a schimbat deja unele dintre acțiunile sale contra certificate de proprietate);

- 30% din acțiuni vor fi deținute de investitorul strategic (intermediar financiar sau cetățean individual);

- 10% din acțiuni vor fi deținute de conducere și salariați;

- restul de 30% din acțiuni vor fi deținute de diferiți "mici" investitori (inclusiv intermediari financiari, individuali, manageri și salariați).

Procedura de privatizare și restructurare descentralizată prevede că societățile determinate ca fiind neviabile trebuie să fie incluse în programe separate de lichidare și, respectiv, subvenționare. Evident, deciziile legate de soarta acestor "active proaste" sînt dificil de luat, datorită implicațiilor lor economice și politice. Totuși, în contextul existent, trebuie subliniate trei aspecte principale legate de modul de tratare a acestor societăți comerciale problematiche:

- ele trebuie selecționate de agenții economici și nu de către funcționari (structuri birocratice);

- unele dintre societățile comerciale neviabile, spre exemplu cele care "sustrag" valoare - în sensul că valoarea intrărilor materiale (materii prime + energie) este mai mare decît cea a ieșirilor (producția finală) -, trebuie incluse într-un program de lichidare și închise imediat;

- unele dintre societățile comerciale neviabile nu vor fi închise imediat, din motive de natură politică și socială (iar, în unele cazuri, chiar din motive economice), ele urmînd a fi incluse într-un program de subvenționare transparentă de la bugetul central.

Dreptul de a decide asupra funcționării pe mai departe a societăților comerciale din programul de subvenționare, de reducere a activității lor sau chiar de lichidare a lor în final va fi contractat pe baze concurențiale, prin organizarea de licitații, avîndu-se însă în vedere anumite restricții privind egalitatea în timp a reducerii numărului de locuri de muncă. Se poate organiza o licitație pentru a se determina cine primește activele respective, cu condiția ca locurile de muncă să nu se reducă cu mai mult de 20% pe an. Dacă întreprinderea respectivă are o valoare adăugată negativă, atunci licitația poate fi organizată pentru determinarea unui nou proprietar dispus să accepte un volum minim de subvenții în schimbul menținerii locurilor de muncă.

Pentru societățile comerciale selecționate în faza a doua a programului de privatizare, un program complementar pentru reducerea datorităților ce le au va fi, de asemenea, derulat. Ulterior însă, aceste societăți comerciale nu vor mai primi nici o subvenție.

Este, totodată, foarte important ca societățile comerciale să fie solicitate să ofere în timp util informații despre ele însele, astfel încît participanții la licitație să poată lua decizii în cunoștință de cauză. Licitatorii vor avea, de asemenea, dreptul să viziteze facilitățile întreprinderilor ce se scot la licitație și să le inspecteze evidențele contabile, pentru a-și putea face o imagine asupra valorii lor.

Radio Delta - "Drumul cel mai scurt către informație"

- F** ● emisiune pivot consacrată actualității
- O** ● oferă mesaje clare și inteligente create special pentru dvs.
- C**
- U** ● vă îndeamnă la acțiune prin informație
- S** ● de luni pînă vineri, între 7⁰⁰ și 10⁰⁰

"Drumul cel mai scurt către informație"

Dante & Shakespeare

Intr-un eseu din 1929, T.S. Eliot identifica o deosebire frapantă între imaginația vizuală care era proprie lui Dante și cea compact-lingvistică, pe care au ilustrat-o în special modernii. Părerea lui Eliot era că Dante a trăit într-o epocă în care oamenii mai aveau încă viziuni, în timp ce Shakespeare anunță deja timpurile în care imaginile vor fi accesibile numai prin intermediul secesiunii cefșase a cuvintelor. Epoca modernă lasă viziunile în seama oamenilor anormali sau inculti și este convinsă că visele vin din nămolul adnucurilor, dimpotrivă. Dante trăia într-o vreme în care viziunile veneau de sus, visele erau ascensionale iar oamenii erau capabili să-și organizeze visele conștient, potrivit unei gândiri a imaginilor. La modernii, susține Eliot, se produce o disociere între suprafața sonoră a poeziei și sensul ei lăuntric (cum se întâmplă, de exemplu, la Milton), care face ca înțelesul să nu mai poată fi perceput decât abstract, prin operațiile unei gândiri care s-a rupt de sensibilitate și care găsește trup numai în labirintul cuvintelor. Pentru comoditate, să convenim să numim lumea imaginilor care nu sînt arbitrare și care, mișcate fiind de o gândire specifică, alcătuie viziuni, *mundus imaginis*: expresia a fost forțată în 1964 de Henry Corbin pentru a desemna locul în care simbolurile și arhetipurile religioase au o realitate efectivă și efectorie, loc al "magiei imaginilor mentale", unde realitatea fuzionează cu idealul. Vom spune deci că epoca lui Dante avea acces la *imaginal*, datorită unei gândiri care știa să iște gânduri cu ajutorul magiei imaginilor, în timp ce noi, modernii, mai cunoaștem din *imaginal* numai *imaginarul*, adică rezervorul paratactical al tuturor imaginilor arbitrare. Ușind de o gândire care nu mai știe să fie decât abstractă, adică pisalouă și seacă, imaginația noastră simbolică s-a dovedit incapabilă să mai genereze viziuni. Ceea ce am pierdut este *spontaneitatea magică a plăcerii imaginilor*. Fiește, întrebarea imediată este: cum de am putut pierde o facultate umană atât de importantă? Ce s-a întâmplat în cultura europeană între Dante și Shakespeare?

Două premise și o altă Renaștere

Un răspuns original și provocator, argumentat printr-o erudiție derutantă, a oferit Ioan Petru Culiănu (născut la Iași în 1950 și asasinat la Chicago în 1991) în cartea sa *Eros și magie în Renaștere: 1484**, apărută în limba franceză la Flammarion în 1984 (în anul distopiei lui Orwell). Culiănu și-a început cartea în 1969, la București, sub forma unui studii despre Giordano Bruno, Marsilio Ficino și platonismul Renașterii și a sfinșit-o la Groningen, în 1981, în exil. Demonstrația lui Culiănu este de o exuberanță care nu se lasă rezumată într-un articol de trei coloane. De aceea, voi încerca să redau în continuare numai scheletul argumentării sale, care, chiar și schematic, este la fel de pasionant ca orice antrenantă intrigă polițistă.

Prima observație este de ordin material. E izbitor faptul că tehnologia are în comun cu magia scopurile: comunicarea la distanță, călătoria interplanetară, transporturile rapide nu sînt numai realizările tehnologiei, ci sînt și telurile oricărui magician. Magia se deosebește de tehnologie prin mijloace. Or, lucrul cel mai interesant este că noi posedăm azi exact tehnologia care, pe vremuri, nu exista decât în fanteziile magicienilor. Această corelație secvențială trebuie să ne atragă atenția la fel de mult ca și legătura de același tip dintre numerologia magică a lui John Dee (1609) și nașterea fizicii moderne sau faptul că multe din temele majore ale lui Francis Bacon (1626), care e considerat părintele spiritului științific modern, pot fi găsite în manualul altui celebru mag al Renașterii, Cornelius Agrippa von Nötescheim (1535), și anume în *De philosophia occulta*.

A doua observație este de natură explicativă. Culiănu citează deja cunoscuta hermeneutică aplicată de Max Weber apariției capitalismului, potrivit căreia spiritul capitalist a fost făcut posibil de ethosul protestant. El recurge însă și la un text mai puțin cunoscut, dar la fel de important, aparținînd sociologului american Robert K. Merton, care a aplicat teza lui Weber la nașterea științei moderne și a ajuns la concluzia că exista în secolul XVII o translație a "intereselor vocaționale" ale puritanismului religios în direcția vocației științifice. Altfel spus, puritanismul și interesul științific formează un grup explicativ de același tip ca și legătura dintre așteptările puse în seama magiei de Cornelius Agrippa și celeași așteptări, atribuite științei empirice de Bacon.

Acum, dacă renunțăm să mai vedem în Renaștere simpla resurrecție a filologiei clasice și înțelegem în schimb că Renașterea a fost de fapt renașterea magiei și a științelor oculte, atunci vom avea

ESEU

H.-R. PATAPIEVICI Eros și magie

Robert Fludd, *Arx memoriae* (1619)

în fața ochilor toată întinderea problemei pe care o are de soluționat Culiănu. Într-adevăr, dacă tipul exemplar al Renașterii nu este, cum se crede, Erasmus, adică raționalismul scolastic travestit în hainele raționalismului filologic, ci Marsilio Ficino, clericul care a făcut un superb elogiu erosului și magiei erotice, atunci chestiunea este de fapt aceasta: ce a putut elimina bruse de pe scena istoriei tipul uman al Renașterii, înlocuindu-l în numai două secole cu tipul rațional-laic, cel care, în golul lăsat de plecarea lui Dumnezeu, a inventat știința modernă?

Castrarea imaginarului

Răspunsul lui Ioan Petru Culiănu e net: puritanismul, prin cele două instrumente gemene ale acțiunii sale istorice, Reforma și Contrareforma. Ideea sa este că Renașterea a reprezentat, în esență, roadele pactului dintre creștinism și filosofia păgînă pe care Biserica și societatea îl făcuseră în timpurile scolastice și care și-a atins deplina libertate creatoare abia în ea. Totodată, puritanismul, care a fost expresia fundamentalismului religios protestant, a reușit să-și impună obiectivele sale și catolicismului, astfel că Reforma și Contrareforma au acționat avînd ca obiectiv comun denunțarea pactului dintre creștinism și filosofia păgînă care a condus la ecloziunea libertății Renașterii. Semnul cel mai tipic al reușitei acestui pact fusese magia, prin care Culiănu, în sensul magilor Renașterii, înțelege *facultatea și știința de a manevra imaginile și reprezentările ca pe ceva existent și vizibil*. Erosul este magie naturală, manifestată direct, fără intervenția voinței sau științei umane; convers, magia este un eros aplicat, stimulată, provocat de operator. Locul în care magia se desfășoară ca în lumea ei proprie este *mundus imaginis*, și aceasta pentru că locul în care are loc comunicarea dintre om și suprasensibil este lumea imaginației simbolice și a viziunilor. Prin urmare, cum magia a fost combătută cu ferocitate atât de protestanții cit și de catolicii, inamicii numărul unu al oricărui creștinism de după secolul XVI a devenit fantezis umană. O enormă reprimare împotriva imaginarului capabil de viziune conștientă a fost declanșată în Europa, prin identificarea magiei care ținea de *imaginal* cu formele degradate și vulgare ale vrăjitoriei. Extirpînd prin violență vrăjitoria, cele două reforme creștine au castrat facultatea omului Renașterii (pe care Dante o posedă) de a crea conștient viziuni și de a dezvolta o gândire coerentă și efectivă prin intermediul lor. De la Renaștere încoaace, capacitatea noastră de a opera direct cu propriile noastre fantasmă a diminuat dramatic, iar raportul dintre conștient și inconștient s-a modificat substanțial. Astfel că, deși omul actual continuă să semene fizic cu omul Renașterii, el reprezintă în fond o mutație psihologică a ultimului, în interiorul celeiași specii. Omul modern este un mutant al *imaginarului*, caracterizabil prin incapacitatea de a se menține firesc în lumina *imaginalului*.

Efectele secundare

În ordine istorică, semnalul reprimării împotriva gândirii imaginale a fost dat de bula *Summis desiderantes affectibus*, prin care papa Innocențiu VIII declanșează în 1484 vîntoarea vrăjitoriei. Totuși, la acea dată, tipul uman al Renașterii părea bine instalat, astfel că s-au găsit imediat cîțiva juriști influenți care să conteste competența Bisericii în procesele de vrăjitorie. Și lucrurile nu au evo-

luate pînă cînd spiritul iconoclast al celor care deșteptau Renașterea nu a primit un neașteptat sprijin din partea fundamentalismului protestant. Odată ce ideea revenirii la fundamentele pure ale credinței a prins, s-a declanșat mișcarea care, prin lupta împotriva vrăjitoriei, viza în fond distrugerea pactului de alianță dintre creștinism și filosofia păgînă. A urmat reprimarea feroce din anii 1580-1610, însoțită subreptic de accelerarea creștinării sateilor Occidentului (încheiată, după Pierre Chaunu, în secolul XVII) și de modificarea tipului uman dominant pînă atunci în Europa. Atunci, cîndva între secolele XVI și XVII, cenzura represivă a imaginarii a transformat radical personalitatea umană: oamenii au pierdut deprinderea de a-și utiliza activ imaginația și de a gândi prin intermediul "calităților", căci acestea țineau de magie și erau interzise. Pierderea facultății de a gândi prin viziuni efective a dus în schimb la retragerea percepției exclusiv în domeniul lumii materiale și al observației "cantitative", creînd astfel condițiile apariției științei moderne. Și Culiănu conchide: "...spiritul nostru științific s-a născut ca o muscă așteră care, în marile virtuți ale istoriei secolului XVI, a avut norocul să treacă neobservată și să nu fie eliminată de duritatea selecției naturale. Aceasta a lovit atât de puternic științele Renașterii, încît le-a interzis orice șansă de redresare ulterioară".

Victoria celor două reforme puritane, regresive din punct de vedere psihosocial și reacționare din punct de vedere sociopolitic, a fost afit de completă încet s-a întors împotriva ei. Să ne amintim că, potrivit lui H. Corbin, locul în care omul și zeul sînt împreună este *lumea imaginale*. Or, castrînd imaginația, puritanismul a desecrat *imaginalul*. Făcînd în numele purității credinței, revoluția puritană a condus inevitabil, prin inhibarea *imaginalului*, la îndepărtarea omului de Dumnezeu. Iar aceasta a avut drept consecință abstractizarea fără precedent a omului, o uscăciune a experienței sale interne și o rupere de divin care nu au fost rîscumpărate decât prin două efecte marginale, a priori imprezvizibile: nașterea științei și a tehnologiei moderne, discipline care, ele doar, s-au putut mulțumi și cu un *imaginar* golit de geniul magiei erotice și lipsit de interfața *imaginală*.

Nu mai puțin, o consecință ironică a reprimării *imaginarului* a fost și decizia curților independente de justiție (iulie 1682) de a scoate de sub urmărire penală cazurile de posesiune diabolică și de vrăjitorie. Această consecință neașteptată se explică ușor, dacă ne gândim că realitatea vrăjitoriei ținea de veracitatea lumii imaginale, în care acțiunea suprasensibilului asupra omului e cotidiană. Prin abolirea contactului cu lumea *imaginală*, vrăjitoria s-a găsit lipsită de suport mental, astfel că, după un timp, cazurile de vrăjitorie și-au pierdut inevitabil credibilitatea, ajungînd să fie considerate simple eresuri inculte sau supraviețuiri ale superstițiilor populare. În fond, actual din iulie 1682 sancționează decesul *imaginarului* Renașterii în reprezentările oamenilor culti. Este cu totul semnificativ că aproape în același timp Isaac Newton face publică paradigma noii științe, *Principiile matematice ale filosofiei naturale* (1687).

Exitus

Înțelegem acum, potrivit schemei explicative propuse de I.P. Culiănu, ce s-a întâmplat între Dante și Shakespeare: omul european a fost pus sub interdicția propriei sale facultăți de a genera și întrebuința viziuni, printr-o violentă cenzură a *imaginarului*, cenzură care a produs civilizația occidentală modernă. Ne putem întreba imediat dacă tipul uman modern, produs *fatal* al reformei puritane, este și produsul ei *final*? Sînt semne limpezii că nu. Culiănu însuși, prin senzaționalele consecințe pe care, în ultimii săi ani, le-a dat ideii de dezvoltare binară a alternativelor, în cadrul unei ramificații sistemice de tip fractal, a sugerat fără echivoc că lumea uscată și pisalouă a puritanismului se îndreaptă spre ceva nou, care va trebui să reintegreze exuberanța *imaginală* a *imaginarului* renaștințial. Voi încheia sugerînd că renașterea impresionantă a studiilor islamice la care asistăm în ultimul timp este o consecință a rețetei irepresibile de *imaginar*. Spre deosebire de civilizația modernă, cultura islamică a păstrat neînhîbit nivelul mental corespunzător lumii pe care H. Corbin, un islamizant și el, a numit-o *imaginală*. Și, dacă ne gândim că renașterea din secolul XII a fost în strînsă legătură cu aportul informațional datorat lumii arabe, sînt speranțe să credem, cum credea și Culiănu în 1981 (dar din alte motive), că o nouă renaștere se va putea produce, poate în legătură cu noul interes occidental față de aspectul *imaginal* al Islamului.

* În curs de apariție la editura Nemira, în traducerea lui Dan Petroșcu

Quod erat (III) demonstrandum*

Acum e momentul să-mi exprim deja uluirea pentru obstinarea (deloc inocentă, fiind vorba, totuși, de un critic literar) cu care Alex. Ștefănescu întreține aiurătoarea confuzie dintre ficțiune și realitate. Astfel, el afirmă că din romanul meu "relese că și tot ce s-a întâmplat după 22 decembrie 1989 s-a aflat sub controlul Securității, conform unui plan conceput de conspiratori în 1988". Cum a ajuns oare Alex. Ștefănescu la această concluzie din moment ce volumul I al romanului meu se termina când "complotul" colonelului Coldea e în plină desfășurare? El trebuie însă, ca și până acum, să demonstreze ceva: "Cu alte cuvinte, se admite teza conducerii în continuare a țării de către serviciile de informații, dar acest fapt este considerat benefic și chiar salvator". Iarși și iarși, cu "metoda" lui grosieră - altfel, verificată în timp -, Alex. Ștefănescu se prefacă a confunda "aspirațiile" colonelului Coldea cu realitatea. Și asta pentru a putea spune că "se admite teza...". De către cine oare?! De către mine? De către organele de partid și de stat? Iar în ceea ce urmează este de o perfectă stupiditate dascălească: "Admițând că Securitatea este și în prezent atotputernică, nu văd în ce fel a făcut ordine în România. Dacă în România este ordine înseamnă că și albul trebuie considerat negru, iar negrul - alb". Așa e, Alex. Ștefănescu, ai dreptate!

În cu totul alt registru (de apărări ai intelectualității române) evoluează în paragraful următor Alex. Ștefănescu, reluându-mi afirmația despre "elită" și "gafi de promoție" din interviul publicat în "Zig-Zag". Cu aceeași "afățoșenie", el ne explică: "Un intelectual, oricât de tânăr, este prin definiție o conștiință, iar o conștiință nu se vinde, și încă unei instituții funeste, responsabile de menținerea unui sistem politic criminal. Mai rămâne ipoteza că au acceptat să colaboreze cu Securitatea specialiști foarte buni dar lipsiți de conștiință, deci nu intelectuali, ci așa-ziișii "tehnicieni", preocupați exclusiv de domeniul lor. În cazul acesta, cum s-ar fi putut ridica ulterior dintre ei acei securiști cu... conștiință care să-și asume misiunea de a salva România!"

Să fie oare atât de naiv, ca să nu zic, Doamne iartă-mă, mai mult? Fără îndoială că nu. De asumat, mulți pot să-și "asume" misiunea de a salva România", securiști sau mai puțin securiști, și o vor face și în continuare, n-am nici o îndoială. Problema e de ce își din aceste "asumări", fiindcă de amatori n-am dus niciodată lipsă, ba chiar s-ar putea vorbi de o inflație. (...) Nu e de trecut cu vederea nici afirmația "demascaatoare" că eu aș ofensa "intelectualitatea din România". Începe să miroase a "proces public". De ce oare îmi amintesc asemenea "atitudini indignate" de "Scînteia" și de "măeștrii" la școala cărora s-a format Alex. Ștefănescu?

Astfel de fraze și cugetări ar părea năclăite în prostie, dar lui Alex. Ștefănescu (care numai de prostie n-ar putea fi acuzat, dimpotrivă, eu îl consider inteligent și chiar și intelectual... Altfelva-i lipsește lui...) nu-i pasă: el trebuie să meargă înainte, cu orice preț! Ajungem astfel la afirmația criticului după care "pentru îmbunătățirea imaginii lucrătorilor Securității, în roman este dezvoltată o întreagă teorie în legătură cu porecla "hăieții" dată acestor lucrători de către... poporul român" (parcă și stilul seamănă! Anonimul ce a scris articolul din "Scînteia" din 31 august 1986, și-a care era "infernal" romanul meu "Schimbarea la față", susținea și el că autorul "dervoltă" o întreagă teorie despre abulia turmei, indiferența și apatia oamenilor de rând, a celor mulți). De ce "poporul român" a dat porecla respectivă și nu cițiva sau măcar unul dintre cei peste 400.000 de informatori?! Pentru că așa vrea Alex. Ștefănescu. Ceva mai jos, el afirmă că, deși a trăit și el în România, nu a sesizat niciodată că porecla respectivă să fie rostită cu "o nuanță de simpatie". Chiar așa?! O fi fost neșansa mea s-o aud rostită chiar de unii dintre cei... Dumnezeu știe cîți or fi fost cu adevărat. Ca să ilustrez care e adevărata nuanță în care "poporul român" rostea cuvîntul "hăieții", Alex. Ștefănescu apelează la un citat dintr-o cunoscută poezie a Anei Blandiana. Nu știu cît de incantată o fi fost poeta că e citată de Alex. Ștefănescu, dar sînt absolut convins că, dacă împrejurările ar fi fost altele, criticul ar fi citat cu aceeași dezgustătoare dezvoltare din Nicolae Dragoș, să zicem.

Și fiindcă tot e vorba de citate, mă întreb de ce, tot din întimplare, n-o apelați la unul cum ar fi acesta: "În realitate, ei sînt purtau de parcă n-ar fi avut nici o nație, nici o naționalitate, singurul lor statut fiind acela de securiști. Încăpuseră să cheme, fără rușine, sub ochii "colectivului", pe unul sau pe altul, în birouri special amenajate pentru ei, la "vorbitori". Ideea era de a mări pînă la paroxsim, pînă în demență, suspiciunea. Măreată idee! Toată lumea trebuia cit de cit

Joi 12 mai 1990, ora 18, va avea loc la sediul Grupului pentru Dialog Social o masă rotundă cu tema "Legea învățămîntului". Printre invitați se numără: ministrul învățămîntului, secretari de stat din Departamentul învățămîntului universitar și preuniversitar, rectori și decani ai facultăților de stat și particulare, reprezentanți ai Inspectoratului școlar al capitalei, directori și profesori de liceu.

POLEMICI

"Am senzația unei întoarceri în timp, la un fel de critică a anilor '50."

compromisă într-un fel sau altul, nu trebuia să mai existe nici un om curat, în care alții să poată să creadă, sau care să-și poată menține o poziție demnă în viața de toate zilele. Da, măreț! Idee, colosală, genială! Fiecare

să se simtă, într-o oarecare măsură, cu musca pe căciulă, vorba românaului. Atît de simplu, dar atît de eficient" (pag. 33).

Bine mai "îmbunătățesc imaginea", nu-i așa?! Iată că "geniala idee" e continuată cu mult succes în zilele noastre. Lozurile devin din ce în ce mai limpez! Cum de n-o fi citit Alex. Ștefănescu - și nu numai el! - asemenea fraze? Să fi citit romanul pe sărite? Și îl asigur, cum de altfel el știe prea bine, că fraze de acest gen nu sînt puține. Cum Alex. Ștefănescu e redactor-șef la "R. lit." și director onorific la "Zig-Zag" (eu nu știu decît de funcțiile astea, dacă mai are și altele îl rog să mă corecteze), îl propun un "joc", că tot par a fi la modă jocurile "intelectuale" gen "recunoașteți personajul" sau mai știu eu cum li se spune: să republiche măcar cîteva pagini din romanul meu: pag. 26-27; 32-38; 76-80; și să invite cititorii să se pronunțe asupra simpatiei cu care este tratată "Instituția Diavolului" iar dacă pe Alex. Ștefănescu nu-l interesează, poate că se va găsi o altă gazetă, un alt director sau redactor-șef interesat de așa ceva.

În sfîrșit, criticul își în unele măsuri de precauție: "Autorul romanului ar putea să susțină, în replică la articolul meu, că nu el, ci personajele sale au opinii favorabile Securității". Un fleac pe care, cu aceeași dezvoltare aprinzătoare, el îl combate prompt, cu următoarele "dovezi": interviul din "Zig-Zag" (am văzut ce fel de "probă" e!); faptul că "părerile pro și părerile contra nu sînt la paritate: cele pro sînt în mod evident cele care se impun", "flagrantă superioritate intelectuală" a "ofiterilor de Securitate" față de Dominic Vanga, care "se dovedește naiv și chiar cum sărac cu duhul".

Pledoaria "acuzatoare" se sfîrșește în forță: "Disproporția dintre naivitatea rechizitoriului pronunțat de Dominic Vanga și soliditatea intelectuală a pledoariei «avocaților apărării» are ceva suspect". Suspect, da. Să vedem însă cît de suspect... În primul rînd, "ofiterii de Securitate" care ar putea fi intelectualitate superioară lui Vanga sînt de fapt... unul: colonelul Coldea. Cu ceilalți, confruntările de idei nu sînt de natură a releva o posibilă "superioritate".

Am senzația unui cosmar, a unei întoarceri în timp, la un fel de critică a anilor '50, cu interminabile, sterile și totuși foarte agresive discuții despre "tipic", "reprezentativ", "general și particular" și alte năzbîturi. Precum și senzația scititoare că citesc un articol de "gazetă de perete", "combativ" și ticălos. E ca și cum mi s-ar reproșa că "chiaburul" (colonelul Coldea) nu a fost "zurgăvit" în culori destul de sumbre și nu a fost "condamnat" cu destulă fermitate. Dacă n-aș ști că

Alex. Ștefănescu e "de meserie", aș crede că prin gura lui vorbește un fost activist "de pe vremuri" și încă unul dintre cei mai trogloditi, doar că acum "a întors placa". E o jumătate ușor tristă, dar, din nefericire, nu lipsită de adevăr.

Pentru că Alex. Ștefănescu insistă asupra "tipicului" personaj, colonelul Coldea, să vedem cît de tipic e. El însuși spune, în mai multe rînduri, că face parte dintr-o direcție "foarte specială", deci dintr-o elită a Securității, privindu-i pe ceilalți cu o anumită detașare, dacă nu chiar cu o doză de dispreț. "Grupul nostru nu controlează întreaga Securitate, să nu vă închipuiți asta nici o clipă. Dar sper că, în cazul unei răsturnări de situație, vom ști să-i influențăm decisiv și pe ceilalți" (pag. 189). Tot Coldea spune că "Instituția e o instituție-mamut și ea funcționează la ora asta din plin, e singura care funcționează" (pag. 190). Deci acesta ar fi principalul lui argument pentru că Securitatea să preia puterea. Nici măcar el nu e un "apologet al Securității", cum afirmă criticul. Recunoșcînd el însuși că Securitatea e o "Instituție a Diavolului" (dar "tot noi, din interior, trebuie să reformăm Securitatea" - pag. 190 - deci e vorba de o intenție, de un proces în timp!), e conștient că, în cazul cînd "reprezentanții ai Securității" vor pune mîna pe putere, "cei mai mulți acest lucru li se va părea o nelegiuire, ceva oribil". Soluția? "Ne-am gîndit la asta, firește. Iar din grupul nostru, trebuie să vă spun, nu fac parte doar reprezentanți ai Securității. Chiar dumneavoastră sînteți un bun exemplu" (pag. 191). Deci cît de "tipic" poate fi considerat acest grup, subliniez, grup? Nu e "suspect" că Alex. Ștefănescu nu pomeneste niciodată în "rechizitoriul" lui faptul că din grup face parte și "civilii"? Și să mai dau un singur exemplu, deși ele sînt mult mai numeroase: "Nici eu, nici alții, nimeni de-camdată nu poate schimba mersul Securității, nu-i poate schimba activitatea ei tradițională" (pag. 190). Admit deci că acest personaj nu e unul de "serie" și poate că nici măcar "reprezentativ" în sensul esteticii "militante" a lui Alex. Ștefănescu, dar asta nu-l face, cum deja am spus, mai puțin malefic.

Și acum, cîteva cuvinte despre Dominic Vanga. Nu discut cît de "naiv" sau "sărac cu duhul" e acest personaj. "Simpaticul" Coldea îl spune chiar la un moment dat: "Eu nu v-am lăsat nici o posibilitate de opțiune..." (pag. 187). Asta înseamnă: acceptă sau vei fi lichidat, fiind vorba de "regulile jocului" unei conspirații. Dar Alex. Ștefănescu pretinde "paritate", ba chiar se indignează, ca în istorioarele cu uteciști ilegaliști și cosmopolitiști sovietici: "Un intelectual, oricît de tânăr, este prin definiție o conștiință, iar o conștiință nu se vinde, și încă unei instituții funeste, responsabile de menținerea unui sistem politic criminal", declară el fără să clipenască. Alex. Ștefănescu ar fi preferat moartea!

De ce o fi Vanga atît de "naiv" fiindcă e impresionat (nu total, nu pe deplin "cîștigat", cum s-a spus) de pledoaria unui diabolic colonel de Securitate care doare și pretindea iminentă cădere a lui Ceaușescu? Ce era chiar atît de extraordinar, în '88, să se agățe de o promisiune ca de o speranță (cealaltă alternativă fiind... moartea), cînd "speranța" umora, și nu erau deloc puțini, consta nu din căderea lui Ceaușescu (posibilitate în care nu credeau, fiind "realiști"), ci se numea... Nicu Ceaușescu? Căci asta doreau, nu-i așa? Pe Nicu, ca reprezentant al tineretului liber, independent, modern!...

* Text refuzat de "România literară"

✓ AGENDĂ CULTURALĂ ✓ AGENDĂ CULTURALĂ ✓ AGENDĂ CULTURALĂ ✓

JOI 12 MAI

- Institutul Goethe, ora 18: filmul "Alice în țara" de Wim Wenders
- Teatrul Nottara (Sala Studio), ora 18: "Leția" de Eugen Ionescu, interpretat de compania Studio Douze (Franța)
- Centrul Cultural Maghiar, ora 18: filmul "Fata mea nu e dintr-alea" (1937) de Vajda László
- Teatrul Național, ora 19: "Strada crocodililor", adaptare după povestirile lui Bruno Schultz, spectacol organizat de British Council

VINERI 13 MAI

- Teatrul Mic, ora 19: "Vicleniile lui Scapin" de Molière; interpretează compania Arany János (Ungaria), regia Dan Micu
- Teatrul Național, ora 19: "Strada crocodililor"

SÎMBĂTĂ 14 MAI

- Muzeul Național de Artă, ora 11: Videoteca de artă - "Enigma manuscriselor de la Marea Moartă"
- Teatrul Național (Sala Atelier), ora 19: "Justine", după Marchizul de Sade, în interpretarea companiei Husa na Provazku (Cehia); în limba engleză
- Teatrul Național, ora 19: "Strada crocodililor"
- Ateneul Român, ora 19: recital de percuție Duo "Prisma" (Austria)

DUMINICĂ 15 MAI

- Teatrul Mic, ora 19: "Partituri frauduloase" de Matei Vișniec; interpretează Théâtre de l'Iris (Franța)

- Teatrul Odeon, ora 19: spectacol coregrafic pe muzică din "Antimipurie" de Vivaldi cu trupa Orion Ballet

LUNI 16 MAI

- Teatrul Bulandra (Sala Toma Caragiu), ora 19: "Teatrul comic" de Carlo Goldoni, interpretat de Piccolo Teatro (Italia)
- Teatrul Național (Sala Atelier), orele 18 și 19:30: "Umecșala" de Leszek Maziak, interpretat de compania Scena Plastyczna (Polonia)
- Centrul Cultural Maghiar, ora 18: vernisajul expoziției de pictură-instalație Wahorn Andrács
- Galeria Orizont, ora 17: vernisajul expoziției de pictură Aurelia Răzvan Ionescu; deschide criticul Octavian Barbosa
- Institutul Francez, ora 10: seminarul "Umanism și politică", susținut de Alexandra Duța și André Godin
- Institutul Francez, ora 16:30: filmul "Cîmpul de bătălie" de Jean-Pierre Denis
- Institutul Francez, ora 19: conferința "Istoria Institutului Francez din Bucu-rești din 1924 pînă în 1960", susținută de André Godin

MARTI 17 MAI

- Teatrul Bulandra (Sala Toma Caragiu), ora 17: "Teatrul comic"
- Institutul Francez, ora 10: seminarul "Umanism și politică"
- Institutul Francez, ora 16:30: filmul "Loulou" de Maurice Pialat, cu Gérard Depardieu și Isabelle Huppert
- Institutul Goethe, ora 18: filmul "Mișcare greșită" de Wim Wenders
- Muzeul Național de Artă, ora 18: recital de pian Vlad Dimulescu (Schubert, Schumann)

Toate spectacolele trupelor străine din această săptămînă se desfășoară în cadrul Festivalului de teatru de la Piața Neamului

Rubrica realizată de Domnica Macri

RODICA PALADE

PROPACT la GDS

sindicatul național al proprietarilor de pământ

● Legea 18, cea a fondului funciar, a fost adoptată în 1991. Până în prezent n-au fost eliberate decât 11% din titlurile de proprietate. Actualmente, 600.000 de persoane se află în procese privind litigiile legate de pământ, ceea ce, la nivelul județelor, reprezintă, aproximativ, 80% din cauzele judecate. Mulți dintre proprietarii de teren agricol nu își cunosc încă fizic suprafața de teren ce li se cuvine. Prin art. 34 din Legea 18 se consideră proprietatea statului "toate terenurile intrate în patrimoniul său, în conformitate cu prevederile legale existente, până la data de 1 ianuarie 1990". Cu alte cuvinte, fostele IAS, CAP, Stațiuni de cercetare etc., alcătuite din pământurile confiscate țărănilor, rămin, conform legii, proprietate de stat.

● După colectivizarea forțată, gospodăriile țărănești n-au mai rămas decât cu casa și gard. Politica guvernelor postdecembriste n-a acordat nici o facilitate țărănilor (credite, semănțe, utilități etc.); dimpotrivă, a încurajat refacerea CAP-urilor, sub numele de asociații. Președintele țării, Ion Iliescu, i-a numit pe foștii proprietari de terenuri aflați acum, după 50 de ani, în alte localități decât pământurile lor, paraziți.

● Mult discutată lege a impozitului agricol, survenită înaintea acordării titlurilor de proprietate, i-a lăsat pe țărani indiferenți. În timp, ei s-au obișnuit să plătească brigadierului, șeful de echipă, președintelui de CAP etc. o sumedenie de bacșișuri. Ce-ar mai conta un bacșiș legiferat. Un țaran care mai are încă în casă titlul de împroprietărire semnat de Regele Ferdinand spre folosință veșnică nu are încredere într-un petec de hirtie, adeverință, prin care lui i se dă dreptul la pământ. Judecata lui e simplă și sănătoasă: dacă ceea ce scrie că e veșnic i-a fost luat, ce semnificație poate avea o hirtie pe care nu scrie aproape nimic?

● Între timp, statul român importă cereale, unt, brânzeturi, fină. Legea arendei, în pregătire, îi va face pe țărani să piardă definitiv ceea ce guvernarea postdecembristă s-a prefăcut doar că le dă.

Toate aceste chestiuni, sprijinite de exemple concrete, au fost ridicate joi 5 mai, la sediul GDS, unde ca oaspete a fost PROPACT, sindicatul național al proprietarilor de pământ. Fără îndoială însă, interesul discuției a fost dat de confruntarea punctului de vedere al membrilor PROPACT cu dl. Teaci (membru PDAR) și dl. Du-

mitru Dumitru (director al Institutului pentru Economie Agrară), artizan al Legii 18. Desi coerența și concretețea demonstrațiilor făcute de membrii PROPACT (ingineri, profesori, cercetători, medici, juriști) nu făceau decât să sublinieze viciul de fond, cel privind accepțiunea termenului de proprietate, prevăzută atât de Legea 18 dar și de Constituție (care nu refuză dreptul la proprietate, dar nu-l garantează), intervențiile celor doi, dl. Teaci, abil și luncos, și dl. Dumitru, sincer în mărginirea sa, au arătat inconciliabila divergență între cel ce este proprietar și cel ce nu poate și nu vrea să înțeleagă ce este un proprietar. Dl. Dumitru a vorbit de o anchetă-studiu inițiată de Institutul pentru Economie Agrară - anchetă realizată în parte, dar pe care dorește să o desăvârșească - conform căreia, din cei interogați, 90% vor pământul, dar numai 25% sînt agricultori. Concluzia firească a d-lui Dumitru, repet, artizan al Legii 18, a institutului său și a Puterii este că pământul nu trebuie dat.

Remarcabilă intervenția d-lui Mihai Soru: "Punctul dvs. de plecare (al d-lui Dumitru) este fals. Cînd este vorba de proprietate nu decide Popescu ce-i este bine lui Inocent. Dreptul la proprietate înseamnă ca proprietarul să facă ce vrea cu ceea ce-i aparține: s-o păstreze, s-o vîndă, s-o dăruiască..."

Sîmbătă, 7 mai, în satul Căteasca, lângă Pitești, a avut loc festivitatea prilejuită de împlinirea unui an de la constituirea PROPACT, la inițiativa profesorului Dan Drăghici. Au fost de față Emil Constantinescu, președintele CDR, Ana Blandiana, președinta AC, Doina Cornea, Dumitru Iuga, P.M. Băcanu. Și ca și cum ar fi vrut să ilustreze cuvintele lui Emil Constantinescu - "e vremea faptelor, nu a vorbelor" - țărani s-au bucluc în jurul d-lui Schuller, reprezentantul unei firme germane de unelte agricole, adus de PROPACT. Arătînd cu degetul în prospekte, țărani voiau tractor, discutau, pluguri, combine. Iși făceau socotela cam cît costă, cum ar putea plăti. În sfîrșit, cum ar putea ei spate și duce în gospodăria lor obiectele din fotografie...

Pe autostrada București-Pitești, de-o parte și de alta, n-am văzut nici mîcar o palmă de pământ nelucrată. Chiar dacă multe dintre aceste terenuri aparțin "paraziților"...

Ziua Uniunii Europene - Ziua "Schuman"

Acum 44 de ani, lumea era frîmțată de problemele moștenite în urma a două războaie mondiale. Uniunea Sovietică, fost aliat împotriva nazizilor, devenea un pericol imediat pentru democrațiile occidentale. În tabăra acestora, soarta Germaniei occidentale devenea de o importanță vitală în lupta împotriva "pericolului roșu" de la est. În timp ce SUA susținea necesitatea sprijinirii economice a Germaniei de Vest, Franța ezita, luptînd încă cu stăfulea unui trecut prea apropiat, cînd Germania fusese marele ei dușman.

Malte au fost propunerile pentru reconstrucția Europei. Scipione de geniu a spartînt însă omulul de stat francez Robert Schuman. Pornind de la ideile lui Jean Monnet, el a făcut public, la 9 mai 1950, un plan potrivit căruia ipuștriile de armament ale Franței și Germaniei erau puse sub control internațional al unei înalte Autorități, astfel încît războiul în Europa devenea imposibil. Planul lui Schuman a condus la semnarea Tratatului de la Paris de constituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO), prima din cele trei comunități ce vor forma Comunitatea Europeană (CECO, Comunitatea Economică Europeană și Esratom).

Robert Schuman avea însă și un obiectiv de termen lung: evoluția treptată a Comunității Europene de la integrarea economică către uniunea politică. Și într-adevăr, în noiembrie 1993, o dată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Maastricht, Comunitatea Europeană a devenit Uniunea Europeană.

Mesajul lui Schuman este mai actual astăzi ca oricînd. Sfîrșitul războaiului rece și prăbușirea blocului sovietic au deschis perspectiva unei Europe și mai mari, cu idealuri și angajamente comune: democrația și economia de piață.

Sase din fostele țări comuniste din Europa centrală și răsăriteană au semnat deja tratate de asociere cu "Ceii 12" (cum mai este numită Uniunea Europeană datorită celor 12 state membre). Este un prim pas pe calea integrării europene, obiectivul de perspectivă fiind aderarea la Uniunea Europeană.

Rămînea a semnat tratatul de asociere la 1 februarie 1998. Tratatul prevede stabilirea, după 10 ani, a unei zone de comerț liber. De asemenea, se prevede dezvoltarea dialogului politic și a cooperării economice, culturale și financiare, inclusiv programul de asistență nerambursabilă PHARE, destinat sprijinirii reformei economice și politice.

Comisia Europeană, organul executiv al instituțiilor Uniunii Europene, și-a deschis o delegație permanentă în București, în sfîrșitul anului 1993, a cărei șefă este Karen Fegg. Începînd de la 9 mai 1994, România primește statutul de "partener asociat".

Soros Foundation

CP 22-196, Bucharest

Fax: 401-312-0284, 312-2743

Bucharest Social Science Center

International Foundation for Electoral Systems

Romanian Sociology Association

Institute for Southeast European Studies

CALL FOR PAPERS: NATIONAL RECONCILIATION IN COMPARATIVE PERSPECTIVE

Conference to be held at Facultatea de Drept

The Bucharest Social Science Center and other sponsoring organizations would like to invite you to a conference on June 3-4 in Bucharest on "National Reconciliation in Comparative Perspective". Transportation and hotel expenses will be reimbursed for original and unpublished papers. The paper will be due in Bucharest by June 1. Papers may be in English or French.

A tentative definition of national reconciliation is negotiating processes among estranged groups in the state or between state and society to promote cooperation and democratization and avoid gratuitous or avoidable confrontation. Relevant problems of reconciliation could encompass conflicts over economic or social classes, ethnic, religious, regional, political groups, as well as substantive matters of human rights and constitutional accountability. We are open to alternative definitions and concerns. We will be interested in paper topics concerning the experience in Romania and in comparable countries that include, but are not limited to the following subjects: 1) What national reconciliation strategies have been tried and which have not and why? 2) When does legislative representation suffice to resolve the concern of estranged groups and when not? 3) What are the differences between national reconciliation pacts and more routine negotiations between government, business, labor and agriculture? 4) Have some sequences of national reconciliation been more conducive to democratization than others? 5) How do agreements on accountability, restitution, amnesty with or without human rights accountability, constitutional or electoral system type affect the military, rural sector, organized workers, judiciary, or political party systems? 6) What processes of negotiation seem to be most effective, if any? 7) How does national reconciliation affect support for the regime or democratic political learning? 8) When and how does internationalization affect national reconciliation processes?

TENTATIVE AGENDA

- Friday, June 3, 9:30AM-12:30PM First Panel on Accountability; 12:30-2PM lunch; 2:30-5:30PM Second Panel on National Reconciliation.
- Saturday, June 4, 9:30AM-12:30PM Third Panel on Negotiations; 12:30-2PM lunch; 2:30-5:30PM Fourth Panel on Political Learning.

PAPERS ACCEPTED FOR PRESENTATION:

- Sorin Antohi, University of Michigan, Intellectuals and National Reconciliation
- Aurelian Crăciun, Princeton University, The Liberal Idea and Political Learning
- Mattie Dogan, Director French National Center for Research, What are the best forms of government for Eastern Europe: Majoritarian or Proportional Representation, Presidential or Parliamentary?
- Laszlo Kurti, Eötvös Loránd University, Hungarian-Romanian Misperceptions
- Stephen Fischer-Galati, Editor, *East European Quarterly*, National Reconciliation: Is it Politically Correct?
- Ana Olos, University of Baia Mare, The Frustrations of the Female Provincial Academic in Eastern Europe
- Dan Pavel, Deputy-Editor, *Sfera Politicii*, National or Civic Reconciliation?
- Andrea Peto, Central European University, Labor Negotiations and Archival Research
- Dumitru Sandu, Penn State University, Public Opinion Structures Regarding Democratic Political Learning
- William Crowther, University of North Carolina, Public Opinion and National Reconciliation
- John Mueller, Cemenatus University, Democracy and National Reconciliation.

Please address inquiries to Henry F. Carey at the above addresses.

EDITURA ENCICLOPEDICĂ

REMUS RUS

Istoria filosofiei islamice

Autorul este profesor de Istoria și Filosofia Religiei la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București. A obținut titlul de doctor în teologie cu lucrarea *Conceptia despre om în marile religii* (1978). A publicat: *Istoria religiilor* (în colab.), București, 1991; studii și articole în domeniul istoriei religiilor, precum și o serie de traduceri (Mihai Fătu, *The Romanian Orthodox Church in North-West Romania during the Horthy Occupation*, Bucharest, 1985; *The Cathedral of the Diocese of Roman*, Roman, 1990; Nicolae Aroniev, *Descoperirea vieții veșnice*, București, 1991; Vladimir Lossky, *Introducere în teologia ortodoxă*, București, 1993). Face parte din colectivul de redactare a Dicționarului enciclopedic și coordonează colecția "Orizonturi spirituale" a Editurii Enciclopedice.

FERNAND COMTE

Cărțile sfinte

Valutul - primul din colecția "Coneștiuni" - prezintă Cărțile sfinte ale omenirii de la Avesta și Adî Granth până la Evangheliile și Coran, precum și scrierile confucianiste, taoiste, manicheiste și altele.

Sînt textele fundamentale și autentice ale tuturor marilor religii, în care sînt ardate de oameni de pe toate continentele, în decursul cîtorva mii de ani de istorie, au recunoscut Căvutul lui Dumnezeu.

Licențiat în teologie și colaborator al prestigioasei "Encyclopaedia Universalis", Fernand Comte este autorul volumului *Marile figuri ale mitologiei*.

FERNAND COMTE

CĂRȚILE SFINTE

VALUTUL

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

CĂRȚILE SFINTE

Cum își lichidează

IRANUL

Opozanții

Din 1979 pînă în prezent, peste 60 de disidenți iranieni au fost omorîți în străinătate. Nici măcar cei care nu sînt iranieni nu sînt în siguranță. Operații iranieni sînt suspecți atît pentru moartea agenților de contrainformații ai Arabiei Saudite și Jordaniei, cît și pentru asasinarea a cinci intelectuali turci din 1990 pînă în prezent.

Într-o după-amiază toridă de august, în 1991, trei bărbați bruneți s-au apropiat de locuința lui Shahpur Bahtiar, în vîrstă de 76 ani, fost premier al Iranului și lider al opoziției anti-Khomeini, exilat în Franța. De la fuga sa din Teheran, în 1979, Bahtiar fusese unul dintre cei mai bine păziți oameni din Franța, fiind supravegheat 24 de ore din 24 de poliția paramilitară. Sosirea celor trei bărbați nu a alarmat pe nimeni, deoarece unul dintre ei era Farydoun Boyerahmadi, 38 de ani, ajutor și confidant al lui Bahtiar. El aducea cu sine doi prieteni, Ali Vakili Rad, 32 de ani, și Mohamed Azadi, 31 de ani, cu să-l cunoască pe celebrul exilat. Bahtiar și secretarul său personal l-au întîmpinat pe oaspeți în salonul de la parter. De îndată ce acesta din urmă s-a dus la bucătărie să pregătească ceaiul, unul dintre vizitatori a sărit la Bahtiar și i-a aplicat o lovitură mortală la gît. Secretarul a fost lichidat în mod asemănător.

Odiouă crimă a declanșat una dintre cele mai complexe anchete din istoria Franței. Cercetarea a fost complicată și l-a condus pe Jean-Louis Bruguière, anchetator tenace al activităților teroriste, pînă la cele mai înalte nivele ale guvernului de la Teheran.

Cazul Bahtiar va pune, de fapt, în boxa acuzațiilor guvernului de la Teheran. Avocații apărării susțin că probele adunate împotriva chentilor lor sînt neconcludente, iar oficialitățile iraniene neagă vehement orice implicare în acesta sau în oricare alt asasinat comis în străinătate.

În cele 177 de pagini secrete care alcătuiesc dosarul acuzațiilor se declară categoric că serviciile de contrainformații iraniene au participat efectiv la desfășurarea acestei conspirații criminale. Investigatorii mai pretind că au descoperit legături cu Ministerul de Externe al Iranului, cu Ministerul Telecomunicațiilor, cu Ministerul Orientării Islamice și cu IRIB, rețeaua de televiziune națională. "Întregul aparat de stat iranian este în serviciul acestor operațiuni", declară un înalt funcționar francez. "Guvernul își asumă legitimitatea asasinării opozanților din toată lumea.

Rajavi: dacă vrei să călărești un tigru...

Kassem Rajavi era o țintă tentantă. Nu numai că era fratele lui Massoud Rajavi, liderul celei mai mari și mai bine înarmate forțe iraniene de opoziție, Mujahedinul Poporului, dar, înainte de asta, fusese purtătorul de cuvînt al grupării la Comisia pentru Drepturile Omului din cadrul ONU, cu sediul la Geneva, și fusese cunoscut pentru denunțurile sale vehemente în legătură cu regimul de la Teheran. După cum spune un anchetator elvețian, "împ de mai mulți ani el a continuat să gîdească tigrul (iranian). În cele din urmă, tigrul l-a mîncat".

La 24 aprilie 1990, Rajavi, 56 de ani, se îndreptă spre casa sa din Geneva. Cu puțin timp înainte de amiază, un Volkswagen a tăiat calea mașinii sale și a trimis o ploaie de gloanțe în parbriz. Doi oameni înarmați au sărit dintr-o altă mașină și, metodic, au tras cinci gloanțe în capul lui Rajavi.

La scurt timp după comiterea crimei, poliția a descoperit Volkswagenul la aeroportul Cointrin din Geneva. Autoritățile au reținut în sol avionul companiei Iran Air, care urma să zboare spre Teheran. Verificînd lista pasagerilor, înregistrările la hotel și evidențele poliției, anchetatorii au identificat 13 persoane despre care se crede că ar fi participat la crimă. Toți au venit în Elveția cu pașapoarte guvernamentale de serviciu nou-nouțe, dintre care multe fuseseră emise în Teheran la aceeași dată. Majoritatea menționau aceeași adresă, Karin-Kan nr. 40, care s-a dovedit a fi clădirea Ministerului de Con-

trainformații. Toți trei sprecece au sosit cu avioane ale companiei Iran Air, folosind bilete emise în aceeași zi și cu numere succesive. Elveția a eliberat mandate de arest internaționale la 15 iunie 1990.

Cîteva luni mai tîrziu, poliția franceză a arestat doi suspecți la Paris și a informat Elveția că în curînd îl va extrăda. Dar, mai tîrziu, premierul Edouard Balladur a anunțat, pe neașteptate, că "din motive de interese naționale" cei doi suspecți fuseseră expediți la Teheran. Franța nu a mai oferit nici o altă explicație în acest sens, dar a negat exercitarea unor presiuni din partea Iranului.

Sharafkandi: cina cea de taină

17 septembrie 1992. Într-o cameră separată a restaurantului berlinez Mykonos, opt bărbați se ospătau cu friptură de miel și sîrmăluțe în foi de viță. Comeseții, membri ai diferitelor mișcări de opoziție iraniene, veniseră în oraș pentru o Convenție Internațională Socialistă. Cel mai important membru al grupului era Sadeh Sharafkandi, 54 de ani, succesor al lui Qassemloo la conducerea opoziției kurde. Deodată cineva a strigat în farsi: "Lopădăturilor!" și doi oameni înarmați au deschis focul asupra celor de la masă. Tirul nu a durat mai mult de un minut, după care trăgătorii au dispărut în întuneric. Sharafkandi și doi asociați au murit pe loc.

Autoritățile germane au ridicat repede pe cinci din cei opt suspecți și i-au trimis spre a fi judecați la Berlin. Alți trei suspecți sînt liberi. Presupusul lor conducător era Kazem Darabi, om de afaceri stabilit în Germania, care lucra de ani de zile ca om de legătură între Teheran și Hezbollah-ul libanez. El este identificat ca agent al serviciului iranian de contrainformații VEVAK și membru al Gărzilor revoluționare. Sarcina sa era să-l "lichideze" pe liderul kurd, ceea ce făcea parte dintr-o strategie de persecutare elaborată de Ministerul Contrainformațiilor și Securității din Iran. Probele adunate împotriva celor cinci erau copleșitoare. Cu toate acestea, este puțin probabil că acuzații acuzații vor reuși să dovedească legături cu oficialități din Teheran. Un ofițer de poliție a mărturisit că o persoană importantă din anturajul lui Helmut Kohl a ordonat ca un raport-cheie din dosarul de inculpare să fie șters. Nu se știe precis care este conținutul raportului, dar mărturia poliștilor a întărit suspiciunea că Iranul exercită presiuni asupra guvernului german în legătură cu acest caz.

Nu se poate spune că relațiile Teheranului cu Bonnul au fost deteriorate; dimpotrivă: serviciul german de contrainformații este gata să ofere colegilor iranieni un ajutor de 60.000 dolari sub forma unui program de pregătire pe calculator. Cooperarea poate demonstra eforturile făcute de Bonn pentru recuperarea a doi cetățeni germani reținuți la Teheran sub acuzația de spionaj. Dar un motiv poate fi și faptul că Bonnul este partenerul de afaceri numărul unu al Teheranului: în afară de petrol, 50% din exporturile Iranului ajung în Germania, iar anul trecut Iranul a importat mărfuri germane în valoare de 2,4 miliarde dolari. În luna februarie, guvernul german a garantat un program de finanțare prin împrumuturi în valoare de 2,35 miliarde dolari acordate Iranului.

Oamenii din umbră

Se pare că direct răspunzător de echipele de asasinare este ministrul Contrainformațiilor, Fallahian, 45 de ani, discipol pătimaș al ayatolahului Khomeini. Șef al Contrainformațiilor din 1988, Fallahian a avut un rol-cheie în organizarea operațiilor secrete din străinătate. Conform unui raport întocmit de Departamentul federal de criminalistică al Germaniei la sfîrșitul anului 1993, mai multe personalități ale opoziției iraniene stabilite în străinătate au fost asasinare de cînd a preluat el conducerea ministerului. Într-un interviu acordat televiziunii iraniene în 1992, Fallahian s-a lăudat pe față cu succesele raportate de organizația sa: "Îi urmărim și în străinătate... Anul trecut (1991), anul asasinării lui Bahtiar) am reușit să dăm lovituri importante membrilor lor de frunte".

Conform serviciilor de contrainformații occidentale și celor declarate de disidenți iranieni, deciziile de asasinare a opozanților din țară sau din străinătate sînt luate la cel mai înalt nivel al guvernului iranian. Organismul politic de la vîrf care la decizi-

ile este prezidat de Rafsanjani și îi cuprinde, printre alții, pe Fallahian și Aliakmeini, care i-a succedat în 1989 lui Khomeini.

Surse ale serviciilor de contrainformații occidentale declară că asasinările sînt comise de o filială specială a Gărzii revoluționare, cunoscută sub numele de Furta Quds (Ierusalim), condusă de generalul Ahmad Vahidi. De obicei, ministrul de Externe oferă acoperire diplomatică, sprijin material și logistic pentru acțiunile acesteia. Se spune că Furta Quds, care are cartierul general în Teheran, folosește bazele din nordul Teheranului pentru a pregăti recruții iranieni și străini.

Într-o confesiune înregistrată în 1994 pe o bandă video, Mehmet Ali Bilici, fundamentalist turc militant, a descris antrenamentele teroriste pe care le-a făcut într-o unitate iraniană din apropiere de Qum. A spus că împreună cu ceilalți au primit o instrucție militară elementară, urmată de cursuri de abilitate în comerțul cu informații, comunicații codificate, operațiuni secrete și explozive și a recunoscut că a primit "ordine directe" de la iranieni să conducă "operații militare pe teritoriul turcesc". Bilici a recunoscut că a răpit două personalități ale opoziției, care au fost predate agenților VEVAK și mai tîrziu ucise.

Personalitatea aflată acum în capul listei negre a Teheranului este Manouchehr Ganji, fost ministru al Învățămîntului în timpul Șahului și, în prezent, conducător al unui grup de opoziție cu sediul la Paris, numit Steagul Libertății; grupul dorște o schimbare "democratică" în Iran. Păzit tot timpul de o echipă antiteroristă franceză formată din 6 oameni, Ganji circula în Paris într-o mașină blindată și lucrează în spatele unei uși masive de metal, cu cifru. "Trăiesc la fel ca un șobolan", spune el. El știe că Teheranul a pus un preț mare pe capul său și că persoana sa constituie "o țintă de primă mărime".

"Iranienii sînt extraordinar de hotărîți în efortul lor de a asasina membri ai opoziției din străinătate", declară Patrick Lapande, avocatul districtual adjuncat al Parisului. "Ei vor spune că își tratează opozanții din străinătate în același mod cum îi tratează pe cei din țară și că asta este, pur și simplu, o problemă internă". Guvernele occidentale nu sînt de acord cu asta, dar consideră că este greu să te opui terorismului iranian sprijinit de stat. Cazul Bahtiar, cu toate dovezile lui care conduc chiar în ministerele Teheranului, este un test major pentru Franța. Procesul ar putea începe chiar în luna iunie, dar probabil că va fi deschis în toamnă, dacă nu cumva se va amîna pînă în 1995. Ținînd cont de recenta "expulzare" a asasinilor lui Rajavi din Franța, unii așteptă să întreabă dacă acest caz va ajunge vreo dată în tribunal. Procurorii francezi spun că, în acest punct, nimic nu ar mai putea împiedica cursul procesului. Dar e dîmă că o condamnare ar putea avea urmări diplomatice - și, posibil, o reluare a valului de atentate cu bombe din 1986, care s-a soldat cu 12 morți și cel puțin 250 de răniți, la Paris.

Aceste griji nu-l împiedică însă pe Bruguière. Cavalerul luptei antiteroriste, care a supravegînat unii atac cu grenade în 1987 și care poartă asupra sa un Magnum 357 pentru protecție proprie, muncește din greu la o nouă anchetă. Pe 20 decembrie, el a arestat doi așa-zisi agenți VEVAK, pentru complotul de asasinare a unui opozant din Paris. Unul dintre cei doi a fost implicat și în omorirea ajutorului lui Ganji, în 1990.

Adaptare de ADRIANA TUDOR după TIME

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista "22" deplînind costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12 (pentru dolari în contul 4120253230, pentru mărci în contul 4120253231, pentru franci francezi în contul 4120253235, pentru lire italiene în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimițînd un oec (money order) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România.

	1 an	6 luni	3 luni
- zona europeană:	80 \$	40 \$	20 \$
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
- alte continente:	100 \$	50 \$	25 \$
	sau echivalentul în orice monedă convertibilă.		

Revista "22" anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Gabriela Adameșteanu (redactor-șef), Rodica Palade (redactor-șef adjunct), Andrei Comea (redactor-șef adjunct), Ilie Șerbanescu (publicist comentator), Dan Perjoyschi (director artistic), Dana Armeanu (actualitate socială), Horațiu Popine, Marian Chiriac, Raluca Stroe-Bramariu (actualitate politică), Florina Popa (șef departament economic), Cornelia Niculescu (contabil), Radu Dobânda (corectură), Gina Marin (fotoreporter, secretariat), Mircea Ionescu (șef serviciu difuzare), Mihaela Chiușia (difuzare), Flori Sava, Ioan Condor (publicitate). Rubrici permanente: Tia Șerbanescu (comentariu politic), H.-R. Patapievi (escu).

Correspondenți externi: Adrian Niculescu (Milano), William Totok (Berlin), Ion Miron Damian (Paris).

Responsabil de număr: Gabriela Adameșteanu

Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08.

ISSN-1220-5761

Tipărit la
"TIPOREX" SA
Calea Plevnei 114
Tehnoredactare
computerizată
Adrian Baltag,
Alexandra Ciup
Revista "22"